

Aurskog-Høland kommune

den romslige kommunen

Strategiplan

for næring og miljø

2009 – 2012

Vedtatt av kommunestyret 05.10.2009, sak 54/09

Aurskog-Høland
kommune

Nærings- og miljøplan

1 INNLEDNING			
1.1	Bakgrunn og formål med planen		4
1.2	Organisering av planprosessen	4	
1.3	Planperiode	5	
2 FAKTA OM AURSKOG-HØLAND KOMMUNE			
2.1	Kort om Aurskog-Høland kommune	6	
2.2	Næringslivet i Aurskog-Høland	6	
2.3	Næringsstruktur	6	
2.3.1	Antall sysselsatte, arbeidsplasser og pendling	8	
2.3.1	Etableringsfrekvens	9	
3 OVERORDNET MÅL FOR NÆRINGS- OG MILJØARBEIDET		10	
4 MILJØ (MÅL OG TILTAK)			
4.1	Profilering som miljøkommune – miljøfyrtårn		12
4.2	Miljøkvalitet i vann og jordbearbeiding	13	
4.3	Bioenergi	14	
4.4	Biologisk mangfold	15	
4.5	Avfallshåndtering	17	
4.6	Gjødselkvalitet, lagring og bruk	18	
4.7	Fremmede arter	19	
5 JORDBRUK OG AREALFORVALTNING (MÅL OG TILTAK)			
5.1	Jordbruket		20
5.2	Husdyrproduksjon	21	
5.3	Økologisk produksjon og forbruk		22
5.4	Kulturlandskap	23	
5.5	Kulturminner	24	
5.6	Bo og driveplikt	25	
5.7	Bruks og boligstruktur		26
6 NÆRINGSUTVIKLING (MÅL OG TILTAK)			
6.1	Arbeidsplassutvikling og pendling	27	
6.2	Næringsvennlig kommune	28	
6.3	Samarbeidsorgan, nettverk	29	
6.4	Regionalt samarbeid	30	
6.5	Internasjonalt samarbeid	31	
6.6	Næringsarealer	32	
6.7	Handelsnæringen	33	
6.8	Næringshage	34	
6.9	Aurskog-Høland utbyggingselskap AS	35	
6.10	Næring og kultur	36	
6.11	Sentrums- og tettstedsutvikling	37	
6.12	Gründermiljø/Entreprenørskap	38	
6.13	Naturbasert reiseliv	39	
6.14	Inn på tundet/Grønn Omsorg	40	
6.15	Lokale og kortreiste produkter	41	
7 SKOG OG UTMARK (MÅL OG TILTAK)			
7.1	Viltforvaltning	42	
7.2	Fiskeforvaltning	42	
7.3	Krepseforvaltning	44	
7.4	Motorferdsel i utmark og vassdrag	45	
7.5	Skogsbilveier	46	
7.6	Skogskjøtsel	47	
7.7	Videreforedling	48	
7.8	Kommuneskogen	49	
RAMMEBETINGELSER, OVERORDNEDE FØRINGER			
	Generelle nasjonale mål	50	
	Generelle regionale mål	51	
	Kommunale mål	52	
	Virkemidler		53
	Statistikk (vedlegg)		

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål med planen

Kommunene er i henhold til plan- og bygningsloven (PBL) tillagt ansvaret for å utføre en løpende kommuneplanlegging med sikte på å samordne den fysiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innenfor sine områder.

Næringslivet skal gis rammevilkår som gjør det konkurransedyktig og sikrer sysselsetting og verdiskapning. Alle disse oppgavene krever arealer til utbyggingsformål og ofte med særlige krav til lokalisering. Det er også ønskelig at kommunen setter større fokus på ikke landbruksbasert næringsutvikling.

Kommunen er den primære planmyndighet med ansvar for arealforvaltningen ut fra en helhetsvurdering av sine områder. Aurskog-Høland kommune er en meget stor og viktig landbrukskommune. Landbruket er en viktig aktør både innenfor næring og miljø. Kommunen er også lokal landbruks- og miljømyndighet med ansvar for forvaltning av naturressurser og miljøverdier, herunder kulturminneverdier. Det har de senere årene skjedd en stadig overføring av ansvar og myndighet på disse områdene til kommunenivået og en klarere ansvarsdeling mellom forvaltningsnivåene mht nasjonale, regionale og lokale interesser. Målet er at beslutninger som har lokal betydning i størst mulig grad skal skje på lokalt nivå, som et resultat av lokaldemokratiske prosesser og ut fra kommunal egenart og lokale forutsetninger. Det forutsettes imidlertid at kommunene legger nasjonale mål og retningslinjer til grunn for sin planlegging, slik at de kommunale planer gir uttrykk for lokale prioriteringer innenfor rammen av en nasjonal og regional politikk.

1.2 Organisering av planprosessen

Kommunen ønsker økt fokus og innsats på nærings- og miljøarbeidet. Dette er viktige satsningsområder på nasjonalt plan, og kommunene blir oppfordret til å følge opp lokalt. Som en administrativ oppfølging av dette ble landbruk innlemmet i plan og økonomienheten fra 2007, og alle som arbeider med nærings saker er etter dette innlemmet i en og samme enhet.

Det er gjennom tidene utarbeidet ulike nærings- og tiltaksplaner i kommunen. I arbeidet med rulleringen av nærings- og miljøplanen har det vært arrangert grendemøter i Hemnes, Løken, på Bjørkelangen og i Aurskog. Dette for å få konkrete tilbakemeldinger på hva som bør være på dagsorden i kommunens næringspolitikk fremover. Det er ikke vurdert som nødvendig å opprette en politisk styringsgruppe for arbeidet. Formannskapet vil i juni legge planforslaget ut på høring til organisasjoner og instanser som kan ha interesser i planarbeidet.

Samling av næring og miljø i en og sammen plan kan by på utfordringer. Planen kan få preg av å være kompleks og flere av områdene som er omtalt inngår også i andre plan-dokumenter.

Dessuten er det på flere av områdene som blir behandlet i planen statlige mål og tiltak som forutsetter lokal oppfølging.

Planen er bygget opp med mål og tiltak innenfor de ulike tema som planen tar opp. Når det gjelder den videre oppfølging legges til grunn at dette må skje gjennom økonomi-planen og de årlige handlingsplanene.

Strategiplan næring og miljø vil erstatte strategiplan næring og miljø som ble vedtatt av kommunestyret 25.06.07.

1.3 Planperiode

Gjeldende strategiplan for næring og miljø hadde en planperiode på to år. Det var en førstegenerasjonsplan, og det er ønskelig med en rask rullering. I og med at dette er en andre generasjonsplan blir planperioden på fire år. (2009-2012). Det er imidlertid viktig at planen følges opp med årlige analyser av sysselsettingsmessige, demografiske og bosettingsmessige forhold.

2 Fakta om Aurskog-Høland kommune

2.1 Kort om Aurskog-Høland kommune

Aurskog-Høland kommune er i utstrekning 967 km². Det er ca. 1/5 av det totale arealet i Akershus fylke.

Folketallet økte i 2008 med 163 personer til 14 158. Dette tilsvarer en vekst på ca 1,1 % mot et gjennomsnitt på 1,4 % i årene 2004-2008. Kommunen har fødselsunderskudd og befolkningsveksten framkommer dermed i sin helhet av innflytting.

Vi mener nærhet til Oslo, utviklingen i Lillestrømsområdet med Gardermobanen og hovedflyplassen har hatt betydning for befolkningsveksten.

Jordbruksområdene strekker seg som et belte fra nordvest til sør i kommunen, og følger vassdraget med Hølandselva og innsjøene Bjørkelangsjøen og Hemnessjøen. Det er rundt 300 større og mindre vann i kommunen. De fleste hører til Haldensvassdragets nedslagsfelt. Skogarealet ligger i hovedsak nord og øst i kommunen. Her er det store sammenhengende skogarealer.

2.2 Næringslivet i Aurskog-Høland

Med utgangspunkt i de store arealene er Aurskog-Høland den største skogbrukskommunen i Akershus, og den nest største jordbrukskommunen.

Kommunens næringsstruktur er ellers basert på produksjonsbedrifter innen grafisk, emballasje, plastprodukter. Det er noe treforedling og en rekke småskala virksomheter for service og andre tjenester. I de senere år har vi sett at det er flest etableringer innenfor småskala virksomhet. Vi har underskudd på arbeidsplasser og data fra siste år 2007 viser pendlingen har økt. Se tabell under pkt. 1.3.1.

Næringslivet selv mener (*) at det er godt potensiale for økt næringsvirksomhet i kommunen. Kort avstand til Oslo/Gardermoen, stabil og god arbeidskraft, driftskostnader under Oslo-nivå, muligheter for tilgang på arealer er momenter som er vektlagt.

() Uttalelse fra lokale næringsmøter vinteren 2009*

2.3 Næringsstruktur

I Aurskog-Høland kommune er det (2007) flest sysselsatte innenfor offentlig forvaltning, industri, varehandel og bygg- og anleggsvirksomhet. Størst prosentvis vekst i perioden 2005 – 2007 har det vært innenfor bygg- og anleggsvirksomhet. Målt i antall sysselsatte personer har offentlig forvaltning hatt størst vekst.

Tabell A

Sysselsatte m/arbeidssted i kommunen, 16-74 år	2005	2006	2007	% vis vekst 2005-2007
I alt, alle næringer	4416	4564	4797	8,6
Jordbruk, skogbruk og fiske	289	287	276	- 4,5
Utvinning av råolje og naturgass	0	0	0	
Industri og bergverksdrift	702	685	784	11,6
Kraft- og vannforsyning	20	21	22	
Bygge- og anleggsvirksomhet	271	288	343	26,5
Varehandel, hotell og restaurant	708	700	741	4,6
Transport og kommunikasjon	321	346	340	
Forretningmessig tjenesteyting, eiendomsdrift	78	82	89	
Finans, forretningmessig tjenesteyting	240	274	283	17,9
Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting	1748	1832	1881	7,6
Uoppgitt	39	49	38	

Tabell B

Sysselsatte personer etter bosted, 16-74 år (de som er bosatt i Aurskog-Høland)	2005	2006	2007	% vis vekst 2005-2007
I alt, alle næringer	6869	7024	7483	8,9
Jordbruk, skogbruk og fiske	317	321	320	
Utvinning av råolje og naturgass	5	5	8	
Industri og bergverksdrift	993	947	1023	3
Kraft- og vannforsyning	28	35	36	
Bygge- og anleggsvirksomhet	537	544	620	15,4
Varehandel, hotell og restaurant	1432	1436	1564	2,3
Transport og kommunikasjon	544	566	608	
Finans, forretningmessig tjenesteyting	138	140	146	
Forretningmessig tjenesteyting, eiendomsdrift	539	575	612	13,5
Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting	2296	2401	2510	9,3
Uoppgitt	40	54	36	

2.3.1 Antall sysselsatte, arbeidsplasser og pendling

Vekst i aldersklasser som er i yrkesaktiv alder (16-66 år):

	1.1.2006	1.1.2007	1.1.2008	1.1.2009
Antall i aldersgruppen 16-66 år	8736	8888	9206	9393
Økning i antall pr. år	152	318	187	
Vekst i folketallet i året (prosent)	1,55	3,0	1,1	

Netto pendling

	2005	2006	2007
Antall sysselsatte	6793	7014	7483
Antall arbeidsplasser	4401	4557	4797
Avvik mellom sysselsatte og arbeidsplasser	2392	2457	2686
Økning fra siste år		65	229
Netto pendling*	35,21	35,0	35,6

*Netto pendling: Det vil si de som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen, i prosent av antall arbeidstakere i kommunen. Kilde: Telemarksforskning

Merknader:

Den øverste tabellen viser at det har vært en vekst i aldersgruppen 16-66 år* – yrkesaktive - i årene 2006-2009. Størst var veksten i 2007 med 318 flere i denne aldersgruppen. Dette tallet må sees i sammenheng med befolkningsveksten.

*16-66 år er en internasjonal standard for yrkesaktive.

Den nederste tabellen viser at nettopendlingen har økt fra 35 % til 35,6 % i 2007. Dette må sees sammen med et større avvik mellom sysselsatte og arbeidsplasser i 2007 enn i 2006. Kommunen har flere sysselsatte enn det som finnes av arbeidsplasser i kommunen og fra 2006 til 2007 har avviket (antall pendlere) økt til 2686 personer.

Arbeidsmarkedsstatistikk:

Utgangen av:	Antall helt ledige	Ledige i % av arbeidsstyrken	Ledige i % av arbeidsstyrken – landet	Ledige i % av arbeidsstyrken – Akershus
Mars -09	192	2,6	2,8	2,1
Febr - 09	208	2,8 %	2,7	2,0
Jan - 09	190	2,6	2,6	1,9
Des - 08	118	1,6	2,0	1,5
Nov - 08	85	1,2	2,0	1,5
Mars - 07	113	1,6		
Mars – 06	164	2,4		
Mars – 05	216	3,1		
Mars – 04	201	3,0		

NAV Akershus

Merknader:

Fra høsten 2008 har det vært en vesentlig økning i antall arbeidsledige, men det er grunn til at ledigheten også i mars 2005 var høyt.

Utviklingen på arbeidsmarkedet er usikker selv om staten har satt inn tiltak for å avhjelpe situasjonen med mer penger til utbyggingsformål.

2.3.2 Etableringsfrekvens

Akershus har hatt en høyere etableringsfrekvens enn landsgjennomsnittet i alle år etter årtusenskiftet. I 2007 lå nedre Romerike blant de høyeste i landet med 8,9 %. Aurskog-Høland ligger dårligst an med 6,5 %. Telemarksforskning sier at det normalt er høyere etableringsfrekvens under høykonjunktur. En skulle da forvente at etableringsfrekvensen økte i 2007, men tvert i mot sank etableringsfrekvensen på landsbasis.

Foretaksetableringer i Aurskog-Høland:

År	2005	2006	2007	2008	2009	Gj. snitt
Antall nye foretak	135	177	132	154	-	149
Herav enkeltmannsforetak	99	123	95	112	-	107
Herav landbruk	-	-	16	17	-	16,5
Konkurser/nedleggelse	-	2	3	5	18	7
Nettoetablering	-	175	129	149	-	151

3 Overordnet mål for nærings og miljøarbeidet

Globaliseringen bidrar til raskere omstillinger og effektiviseringer i næringslivet. Hjørnesteinsbedrifter og annen arbeidsintensiv industri og service må tilpasse seg og utvikle sine virksomheter i forhold til økt konkurranse. En del av denne omstillingen bidrar til å trygge sysselsettingen, men det er også omstillinger som medfører nedleggelse av arbeidsplasser. Dette medfører at det i enkelte kommuner er for stor arbeidsledighet, eller at en økende del av kommunens innbyggere må pendle mer for å finne relevant arbeid. Sysselsettingen er selve grunnlaget for bosettingen i lokalsamfunnet.

Hovedutfordringen er å beholde arbeidsplassene, og tiltrekke seg nye ved å bidra aktivt ved nødvendige omstillinger og snuoperasjoner. Kommunen må ta initiativ til innovative forum, være en pådriver for næringsutvikling, og ikke minst må grunderne og nyetablerere hjelpes fram. Offentlig og privat sektor er gjensidig avhengig av hverandre, og en aktiv og offensiv næringspolitikk er avgjørende i distriktspolitikken. Bedriftene, de ansatte og innbyggerne har grunnleggende behov for gode tjenestetilbud, god infrastruktur, bygninger og nok ressurser til utvikling og aktiviteter i nærmiljøene. Forsvinner nyetableringer eller de eksisterende virksomhetene, reduseres som oftest antallet innbyggere, skatteinntektene og grunnlaget for tjenesteproduksjon. Lokalsamfunnet mister sin kraft for videreutvikling og selve grunnlaget for fremtiden.

For å kunne spille rollen som samfunnsutvikler og aktiv bidragsyter må kommunen ha inngående kjennskap til det lokale næringslivet. I denne sammenhengen blir det avgjørende at kommunen har en virksom strategisk næringsplan for sitt arbeid med næringsutvikling. Det bør være en selvfølge at kommunen skal være en effektiv tilrettelegger for næringsutvikling, ikke minst gjelder dette i forhold til infrastruktur. Viktige områder som vann, energi, vei, parkeringsmuligheter, transport, næringshager med videre bør holde en god standard. Eventuelle flaskehalsar bør elimineres og utbedres. Samarbeid med nabokommuner, regionale og statlige myndigheter er viktig i så måte.

Tilsvarende må kommunen ha fokus på reguleringsplaner som legger til rette for næringsvirksomhet og nyetableringer, men det er viktig å påpeke at Aurskog-Høland kommune er en stor landbrukskommune med et aktivt landbruk. Arealer må brukes med vett, og jordvernet må håndheves på en restriktiv måte. I kommuneplanens arealdel må det vektlegges utbygging på mindre verdifulle landbruksarealer. Det arbeides også med å få til en felles jordvernplan for kommunene på Nedre Romerike.

Mål

Gode vilkår for et variert næringsliv med aktiv deltagelse og tilrettelegging basert på bærekraftig bruk av areal og miljø.

Tiltak

1. Tjenester av en høy kvalitet som er attraktive for næringslivet ved lokalisering og etablering av ny virksomhet, og for å beholde allerede etablerte virksomheter og arbeidsplasser.
2. En næringspolitikk som tydelig avklarer forvaltnings-, produsent og entreprenørrollen.
3. Innovative forum, som fremmer samhandling, utvikling, samt en god informasjon og kommunikasjon mellom kommunen og næringslivet.
4. En infrastruktur som sikrer god tilgjengelighet, og dekker det lokale næringslivets behov.

Kostnader

Driftsbudsjettet.

4 MILJØ (Mål og tiltak)

Vår eksistens er avhengig av tilstrekkelig tilgang på en jord, rent vann, ren luft og biologisk mangfold. Vår bruk av energi, vann, luft og jord må gjøres slik at økosystemene ikke forstyrres ved opphopning av klimagasser i atmosfæren, ved at miljøgifter ikke akkumuleres i næringskjeden og ved at de ikke tilføres mer avfallsstoffer enn det som kan tas tilbake i naturens krets-løp. Kommunen har et stort ansvar i forvaltningen av disse miljøressursene og må bygge på føre var-prinsippet og skje ut fra respekt for naturens tålegrenser.

4.1 Profiling som miljøkommune - miljøfyrtårn

Miljøfyrtårn er en nasjonal sertifiseringsordning for å få på plass og utvikle et miljøledelsessystem i virksomhetene, rettet mot offentlig og privat sektor. Hensikten med et velfungerende miljøledelsessystem, er at virksomhetene skal heve sin miljøprestasjon. Virksomhetene gjennomgår en miljøanalyse sammen med en konsulent, og når bransjekravene (reglene for aktuell virksomhet) er oppfylt kan de sertifiseres som Miljøfyrtårn.

Bransjekravene til Miljøfyrtårn er knytta til Internkontroll – HMS, arbeidsmiljø, innkjøp- og materialbruk, energibruk, transport og avfall. Ordningen støttes og anbefales av Miljøvern-departementet. Kommunene er sertifiseringsmyndighet, og Stiftelsen Miljøfyrtårn er overordnet myndighet og utvikler av regelverk (bransjekrav). Aurskog-Høland kommune er medlem av Stiftelsen Miljøfyrtårn, og er aktiv i nettverket rundt stiftelsen. Kommunen tilbyr rådgiving til kommunale enheter og virksomheter, sertifiseringstjenester til kommunale virksomheter i andre kommuner og privat næringsliv både i Aurskog-Høland og i andre kommuner.

Med status som Miljøfyrtårn-kommune viser kommunen at de går foran som et godt eksempel og viser vei i det lokale miljøarbeidet. Rådhuset og de enhetene som der har sete, er viktig for å vise vei og for å legge forholdene til rette for andre kommunale enheter. Miljøfyrtårn-sertifisering er sannsynligvis det beste enkelttiltaket for å sette fokus og oppnå målsetningene for økt innkjøp av økologisk og lokalt produserte varer. Debio oppnådde Miljøfyrtårnstatus i 2008, og ble med det den første Miljøfyrtårn-bedriften i Aurskog-Høland. I tillegg har kommunen satt i gang sertifiseringsprosessen av kommunale virksomheter.

Mål:

Minst 50 % av alle kommunale enheter og virksomheter i Aurskog-Høland skal Miljøfyrtårn-sertifiseres innen 2012, deriblant Rådhuset. Aurskog-Høland kommune skal være pådriver for at det private næringslivet også satser på Miljøfyrtårn.

Tiltak:

1. Markedsføring av Miljøfyrtårn-ordningen – sertifisere 2 nye virksomheter hvert år samt følge opp re-sertifisering.
2. Samarbeid med nabokommuner knytta til Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR) og Interkommunal Innkjøpsordning på Nedre Romerike (IINR), samt Stiftelsen Miljøfyrtårn.
3. Internt samarbeid på tvers av enhetene for å bygge inn Miljøfyrtårn (miljøledelsessystem) i HMS-internkontrollsystemet, samt for å gjøre tilgjengelig statistikk og dokumentasjon av

- miljøtiltakene i regnskapssystemet og rapportering i årsmeldingen
4. Individuell kontakt og oppfølging av virksomhetene og ansatte.
 5. Nettverksbygging og kompetanseheving.
 6. Rådgi og utføre sertifiseringstjenester for kommunale og private virksomheter

Kostnad:

Over driftsbudsjettet.

4.2 Miljøkvalitet i vann og jordbearbeiding

Forvaltningsplan for vannregion Glomma/Indre Oslofjord er utarbeidet av Vannregionmyndighet for Glomma /Indre Oslofjord i samarbeid med Vannregionutvalget. Mye av planen bygger på arbeid utført i de 8 vannområdene som er med i første planfase, hvorav Haldenvassdraget er ett av vannområdene.

Forslaget til forvaltningsplanen er lagt ut på bred høring med høringsfrist 14.juli 2009. Vannregionmyndigheten vil i samarbeid med Vannregionutvalget behandle høringsuttalelsene fram til 1.september 2009 og deretter oversende det endelige forslaget til forvaltningsplan til de fylkeskommunene som berøres av planen. Forvaltningsplanen skal vedtas i Fylkeskommunen som fylkesdelplan og oversendes Miljøverndepartementet innen 1.november 2009 for framlegging i statsråd innen 31.12.09.

Rammedirektivet for vann (Vanndirektivet) er av EU`s viktigste miljødirektiver, og er banebrytende for europeisk vannforvaltning. Hovedmålet er å sikre god miljøstandard i vann, både vassdrag, grunnvann og kystvann. Bakgrunnen for vanndirektivet er en forståelse av at Europas innbyggere må ta vare på sine vannressurser på en bedre måte hvis ikke fremtidige generasjoner skal få forringet levestandard. Vanndirektivet ble gjort gjeldende for medlemsstatene i år 2000 og ble innlemmet i EØS-avtalen i 2008. Direktivet danner en overbygning over underliggende direktiver som har betydning for vannforvaltningen, eksempelvis avløpsdirektivet, drikkevannsdirektivet, badevannsdirektivet, osv. Norge vedtok vannforskriften i 2007.

Tiltaksprogrammet for vannområdet Haldenvassdraget slik det ble vedtatt i oktober 2008 er tatt inn i programmet for Vannregion Glomma/Indre Oslofjord i sin helhet. Haldenvassdraget har redusert vannkvalitet, særlig i den nordre delen av vassdraget, fordi tilførselen av næringssalter er større enn hva vannforekomstene tåler. De viktigste kildene til tilførsel av fosfor i vårt område, er knyttet til avrenning og utslipp i landbruket og tilførsel fra boliger som ikke har godkjente renseløsninger.

Tiltakene i landbruket kan deles inn i tre hovedkategorier:

- Tiltak for å redusere fosforinnholdet i jorda.
- Tiltak for å redusere avrenningen av jordpartikler til vassdraget.
- Tiltak for å fange opp og rense jordpartikler før de havner i vassdraget.

Virkemidlene for å redusere avrenningsproblemene i landbruket er mange, både juridiske, økonomiske og administrative. Til tross for dette viser analysen at det er behov for strengere juridiske virkemidler, økte økonomiske virkemidler og også ny bruk av allerede eksisterende virkemidler.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal bidra til at miljømålene som er fastsatt for vannforekomstene kan nås innen utgangen av 2015, eller ved et senere tidspunkt hvis det er satt utsatt frist for enkelte vannforekomster.

Tiltak:

1. Redusert mengde fosfor fra handelsgjødsel
2. Riktig bruk av husdyrgjødsel
3. Bruk av slam og kjøttbeinmjøl i tråd med tiltaksplanen for Haldenvassdraget
4. Redusert jordarbeiding om høsten
5. Defnert siste sådato for høstkorn
6. Miljøplaner på gårdsbruk
7. Øke andelen grasdekte buffersoner, vannveier og gras på flom og erosjonsutsatte arealer
8. Hydrotekniske tiltak

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

4.3 Bioenergi

Bioenergi er fornybare energikilder basert på organisk materiale. Både i Norge og globalt, er tradisjonell vedfyring den mest brukte formen for bioenergi, men bruken av bioenergi i mer foredlede former, som biopellets, biogass og biodrivstoff til kjøretøy øker i omfang. Bioenergi avgir CO₂ ved forbrenning, men fordi planter gjennom fotosyntese tar opp like mye med CO₂ som de avgir ved forbrenning, regnes bioenergi som nøytralt i klimasammenheng. I Norge kan bioenergi erstatte bruken av fyringsolje og elektrisitet til oppvarming, og dermed bidra til reduserte klimagassutslipp. Tilgangen på bioenergi er stor både på landsbasis og i Aurskog-Høland som er en stor skogkommune. Bioenergi er en lokal energiressurs og økt forbruk av bioenergi vil stimulere næringsvirksomheter og sysselsetting i distriktet, og gi lokale arbeidsplasser.

Omlegging til fornybar varme er en stor og viktig oppgave for Enova og de har blant annet et program for lokale energisentraler. Innovasjon Norge har et eget bioenergiprogram som skal stimulere jord og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel eller ferdig varme. I tillegg til å øke verdiskapningen skal det legges vekt på de ringvirkninger som den kompetanseeffekt programmet kan bidra med. Samarbeidsprosjekter skal prioriteres. I 2009 har det også kommet en ny tilskuddsordning som skal bidra til økt bruk av bioenergi. Det gis nå tilskudd til uttak av bioenergivirke fra skog og kulturlandskap når dette virket leveres til energiproduksjon.

Kommunen igangsatte et eget prosjekt på bioenergi i 2008. Målet med prosjektet er å stimulere til økt bruk av bioenergi i kommunen. I kommunens Energi og klimaplan omtales blant annet bioenergi og andre fornybare energikilder. I løpet av 2008 har også Bjørkelangen Ungdomsskole konvertert fra oljefyring til flisfyring.

Mål:

Kommunen skal satse aktivt i forhold til bruk av bioenergi og i løpet av 2012 skal 12 % av kommunens energibehov til oppvarming av kommunale bygg dekkes med bioenergi.

Tiltak:

1. Kommunen skal stimulere til økt bruk av bioenergi.
2. Bioenergi skal vurderes brukt i alle offentlige nybygg.
3. Ved større utbygginger skal kommunen oppfordre utbygger til å foreslå effektiv utnyttning av fornybare energikilder.
4. Kommunen skal stimulere jord og skogeiere til å utnytte potensialet for biobrensel, og til å selge brensel eller varme basert på biobrensel.
5. Kommunen skal informere om muligheter knyttet til økt bruk av bioenergi
6. Kommunen skal arbeide for å oppnå gode rammebetingelser og profilere Bioenergiprogrammet overfor landbruksnæringen.
7. Kommunen må avsette ressurser slik at de har oppdatert fagkompetanse innen bioenergi.
8. Kommunen skal i alle kommunale bygg med oljefyr vurdere overgang til bioenergi

Kostnad:

Tiltak 1, kr 100.000,- fra nærings og miljøfondet. Øvrige tiltak over driftsbudsjettet.

4.4 Biologisk mangfold

Norge har sluttet seg til Biodiversitetskonvensjonen (FN). Derfor har vi en forpliktelse til å ta vare på det biologiske mangfoldet i alle typer arealbruk. Vern og utvikling av det biologiske mangfoldet er en utfordring som må integreres i en god forvaltning av landbruksarealene. Alle kommuner skal registrere status for biologisk mangfold. Dette gjøres blant annet ved at spesielle naturtyper som er særlig viktige i biologisk mangfold-sammenheng kartlegges. Dette kan være naturtyper som er spesielt artsrike, sjeldne, truet, har en viktig økologisk funksjon eller er levested for rødlistearter, slik som spesielle skogtyper, beiter, enger, våtmarks- og myrområder, dammer, m.m. Disse områdene må så behandles/ikke behandles slik at det biologiske mangfoldet ikke forringes. For eksempel bør eksisterende beitemråder med stort biologisk mangfold i størst mulig grad forbeholdes beiting.

I Aurskog-Høland kommune er det foretatt registreringer av biologisk mangfold (naturtyper) i forbindelse med kulturlandskapet, skog, myrer, ferskvann/våtmarker og det er utarbeidet et viltkart for kommunen. Registrering av naturtyper i skog er gjennomført sommeren 2006 og rapporten fra dette arbeidet ble ferdigstilt i 2008. I 1996 var det en fullstendig revisjon av kommunens viltkart. Videre ble en del lokaliteter kvalitetssikret i 2005, og i 2006 ble lokaliteter med rovfugl som er utsatt i forbindelse med skogbruk, samt spillplasser for storfugl gjennomgått og kvalitetssikret. Arbeidet ble gjort i samarbeid med fylkesmannen i Oslo og Akershus som dekket

halvparten av kostnadene gjennom det statlige viltfondet. Fortsatt gjenstår nødvendig kvalitetssikring av andre lokaliteter. Kvalitetssikring og oppdatering av kommunens viltkart bør gjøres i samråd med fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Naturtypekartlegging i kommunen ble første gang startet opp i 2003. Det er behov for å oppdatere og gjennomgå eksisterende data slik at disse tilfredsstillende kvalitetskrav fra DN (Direktoratet for naturforvaltning).

Den tidligere kartleggingen var av begrenset omfang, og det var viktig å utvide kartleggingen til nye lokaliteter slik at en større del av kommunen blir tilfredsstillende kartlagt. Aurskog-Høland kommune er den kommunen i Akershus som har størst areal, og kommunen har mange områder med et rikt biologisk mangfold, ikke minst knyttet til kulturlandskap, vann og vassdrag. Det er derfor svært verdifullt at en naturtypekartlegging gjennomføres. Kartleggingen vil dessuten ha betydning for å finne frem til skjøtselsbetingede naturtyper i kulturlandskapet som er berettiget til tilskudd gjennom ulike ordninger. Naturtypekartleggingen ble startet opp sommeren 2008 med feltarbeid, dette fortsatte utover høsten. Ferdig kartlegging med rapport vil foreligge i løpet av 2009.

Mål:

Det biologiske mangfoldet skal bevares.

Tiltak:

1. Kommunens kart over det biologiske mangfoldet (naturtypekartlegging) skal kvalitetssikres og oppdateres jevnlig og dette bør gjøres i samråd med fylkesmannen i Oslo og Akershus.
2. Kommunen plikter å ta hensyn til biologisk mangfold i saksbehandlingen og all forvaltning av arealene.
3. Skogbruket skal ta hensyn til biologisk mangfold i sin virksomhet.

Kostnad:

1: kr 280.000,-

Naturtypekartleggingen er et samarbeidsprosjekt som dekkes av Fylkesmannens miljøvern-avdeling, landbruksavdeling og kommunen.

4.5 Avfallshåndtering

Det er et nasjonalt mål å redusere avfallsmengden. Mer avfall skal gjenvinnes og farlig avfall skal tas hånd om.

De nasjonale målene er at mengden avfall til gjenvinning skal være om lag 75 prosent i 2010 med en videre opptrapping til 80 prosent, basert på at mengden avfall til gjenvinning skal økes i tråd med hva som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå.

Kommunene har ansvar for å samle inn og behandle husholdningsavfall. Kommunene skal dekke kostnadene ved dette gjennom å kreve inn avfallsgebyr. Gebyret skal sikre full kostnadsdekning. Kommunene er oppfordret til å innføre kildesortering og differensiering av avfallsgebyr. Kommunene skal også etablere mottak for farlig avfall.

I Aurskog-Høland har vi en gjenvinningsgrad på 59 %. Det er etablert ordninger med mottak av plastavfall.

Den lovfestede kommunale renovasjonen omfatter bare husholdningsavfall. Næringslivet har fullt ansvar for å ta hånd om eget avfall. Dette omfatter alle typer emballasje, elektriske produkter, kasserte blybatterier, dekk, bilvrak og PCB-vinduer.

Landbruket er en storforbruker av plast som emballasje. Innsamling av landbruksplast har en egen ordning i samarbeide med de lokale møllene, dette er en ordning som fungerer godt. All plast skal samles inn og gjenvinnes. Likeså vil kommunen ved jevne mellomrom ha ansvaret sammen med lokale aktører når det gjelder innsamling av utrangerte maskiner/redskaper av jern og metall. Siste innsamling av jernskrot i 2005 ga et resultat på 450 tonn som ble sendt til gjenvinning.

Det er allikevel mye utrangert materiell og søppel som ligger rundt om i kommunen, både i private fyllinger og som er forsøkt "gjemt bort" i skog og utmark. Dette er et miljøproblem, men manglende kompetanse/ressurser innen miljøvern gjør at mye arbeid gjenstår på dette området.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal rydde opp og redusere avfallsmengden. Gjenvinningsgraden for avfall skal økes med 5% innen 2012.

Tiltak:

1. Kommune skal fortsatt informere om hvor avfall fra kan leveres
2. Kommunen skal fortsette med innsamling av plast og utrangert jern og metall
3. Kommunen skal styrke kompetansen/ressursene innen miljøvern
4. Kommunen skal drive oppsøkende virksomhet vedrørende private fyllinger.
5. Kommunen skal bruke forurensningsloven aktivt for å rydde opp i avfall.

Kostnad:

Tiltak 1-3 ordinært driftsbudsjett. Tiltak 4, 100.000,- fra nærings og miljøfondet.

4.6 Gjødselkvalitet, lagring og bruk

Gjødsel skal utnyttes som en ressurs, og skal lagres slik at det ikke oppstår forurensning. Det skal forebygges helsemessige og hygieniske ulemper ved bruk. Reglene gjelder gjødsel, herunder husdyrgjødsel, avløpsslam, silosaft og andre gjødselvarer.

For å sikre at gjødsel brukes som en ressurs, er det et KSL-krav at gårdbrukerne har gjødselplan for sitt foretak. Gjødselvarerforskriften stiller konkrete krav til hvor og hvordan gjødselvarer skal lagres for å hindre forurensning:

- Anlegg for husdyrhold og lagring av husdyrgjødsel og avløpsslam må ikke plasseres på flomutsatte områder eller så nær vassdrag, brønn eller annet vannforsyningsystem at det medfører fare for forurensning.
- Nybygg, utvidelse og utbedringer skal godkjennes av kommunen.
- Tilstrekkelig lagringskapasitet til at husdyrgjødsel kan spres i den tillatte perioden er nødvendig. Minimum lagringskapasitet er 8 måneder, ønskelig kapasitet er 12 måneder.
- Lager for flytende gjødsel skal ha tette konstruksjoner i golv, vegger, porter og luker slik at gjødsel og urin ikke renner ut.
- Silopressaft og rundballer skal samles opp, lagres og disponeres slik at det ikke fører til forurensning eller fare for forurensning.
- Det er forbudt å spre gjødselvarer på frossen og snødekt mark og i perioden 1.november til 15.februar. Ved spesielle forhold kan kommunen gi dispensasjon fra spredetidspunkt ved enkeltvedtak.

Spesielle regler for husdyrgjødsel:

For husdyrgjødsel er det krav til spredeareal, og dette beregnes etter hvilket dyreslag gjødselen stammer fra. Kommunen kan stille strengere krav til spredeareal i områder med alvorlig forurensning eller fare for alvorlig forurensning.

- Nedmolding/nedfelling skal skje straks og senest innen 18-timer for husdyrgjødsel på åpen åker.
- Ved plassering av nye husdyrrøm/gjødselanlegg må det legges vekt på at topografi, vegetasjon og vindretning er slik at plasseringen ikke fører til luktproblemer.

Spesielle regler for avløpsslam:

Bruk av avløpsslam skal meldes til kommunen før bruk. Meldingen skal inneholde opplysninger om mengder, hvilket areal det skal brukes på og eventuelle helse og miljøkonsekvenser selve spredningen kan medføre. Avløpsslam kan ikke brukes på eng og beitearealer, og det skal heller ikke dyrkes grønnsaker, poteter, frukt og bær før det har gått tre år. Avløpsslam skal moldes/pløyes ned straks og senest innen 18-timer etter spredning. Spesielle krav til bruk av avløpsslam er gitt i gjødselvarerforskriftens § 25. Det legges i disse dager ut en høring, med forslag om forbud av bruk av avløpsslam i vannområde Haldenvassdraget. Dette med bakgrunn i fosforproblematikken i vassdraget.

Mål:

All bruk av gjødsel og avløpsslam skal foregå i samsvar med Forskrift om gjødselvarer av organisk opphav.

Tiltak:

1. Alle foretak skal ha godkjent gjødselplan.
2. Alle husdyrprodusenter skal ha 12 måneders lagringskapasitet.
3. Bruk av avløpsslam skal være i samsvar med lokal forskrift for vannområde Haldenvassdraget.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

4.7 Fremmede arter

Fremmede arter og organismer er, globalt sett, en av de største truslene mot biologisk mangfold og økosystemfunksjoner. Spredning av fremmede arter kan også føre til store miljømessige, helsemessige og økonomiske problemer. Det er spesielt de invaderende artene som fortrenger naturlig forekommende arter, og arter som sprer sykdom eller parasitter som er problematiske for de naturlige økosystemene.

Innvandringen av planter og dyr til Norge begynte for mer enn 10.000 år siden. Mennesket har seinere bidratt meget sterkt til å spre arter fra land til land. I dette århundret har økt transport og handel over landegrensene bidratt til at arter spres i et langt raskere tempo enn tidligere. Noen fremmede arter er bevisst satt ut i Norge, andre er rømt fra oppdrett eller utilsiktet innført ved transport og handel med varer fra andre deler av verden. Noen har fulgt med på lasset ved utsetting av en annen art. De fleste organismer som kommer til et nytt område greier ikke å tilpasse seg, og dør ut. Noen få etablerer seg, og gjør stor skade, enten på den opprinnelige naturen, på eiendom, i landbruket eller på annen virksomhet. Norsk svartliste 2007 inneholder totalt 2483 kjente fremmede arter. Av disse er 217 risikovurdert, av de risikovurderte artene er 93 vurdert til kategori høy risiko.

Av fremmede arter i Aurskog-Høland er det spesielt kjempebjørnekjeks og hjortelusflua som har skapt problemer. Kommunen har de to siste årene drevet kartlegging og aktiv bekjempelse av kjempebjørnekjeks, gjennom sprøyting og mekanisk bekjempelse. Hjortelusflua er en blod-sugende parasitt på hjortedyr (elg, rådyr og hjort). Den går også på mennesker. Det er ikke lett å beskytte seg mot hjortelusflua, det er i dag mangelfull kunnskap om arten og hvordan den bekjempes. Kommunen samarbeider med veterinærinstituttet om å øke kunnskapen om arten.

Mål:

Forebygge introduksjoner av fremmede arter, og negative effekter av introduksjoner gjennom regelverk, tiltak og informasjon.

Tiltak:

1. Kartlegge og overvåke fremmede arter.
2. Iverksette tiltak mot etablerte fremmede skadelige arter ved fortsatt kartlegging og bekjempelse av kjempebjørnekjeks.
3. Samarbeid med veterinærinstituttet i forhold til hjortelusflue, flått og eventuelt andre arter.

Kostnad:

Driftsbudsjett.

5. Jordbruk og arealforvaltning (Mål og tiltak)

5.1 Jordbruket

Norsk jordbruk står fortsatt overfor betydelige omstillinger. Internasjonalt øker presset for økt frihandel. Forbrukerne ønsker kvalitet og lavere matvarepriser. Behovet for ytterligere effektivisering og nye inntektsmuligheter fordrer nye mål for mat og landbrukspolitikken. Fra sentralt hold jobbes det fortsatt for å opprettholde et desentralisert jordbruk med en variert bruksstruktur. Importvernet skal fortsatt sikre norsk jordbruksproduksjon på viktige områder. Målet er å utvikle robuste og fremtidsrettede bruk med inntektsmuligheter for gårdbrukerne. Samtidig skal innsatsen økes for å skape alternativ sysselsetting og inntektsmuligheter.

De nasjonale utfordringene og måten disse blir håndtert på sentralt, har også betydning lokalt. Myndighetenes strategier for markedstilpasning innebærer strammere økonomi og økte krav til effektivisering og nytenkning innen det tradisjonelle landbruket. Endringer i rammebetingelsene og kontrastene i forhold til samfunnsutviklingen ellers, har stor betydning for rekrutteringen. Dette er en stor utfordring i tiden fremover.

I landbrukspolitikken er det nedfelt tre likeverdige hovedpilarer for landbruket.

- Det volumproduserende landbruket.
- Ny næringsutvikling
- Bygdene som bosted og livsmiljø

De tre pilarene belyser de utfordringer landbruket i Aurskog-Høland kommune står ovenfor.

Produksjonen fra jordbruket i Aurskog-Høland kommune kan brødfø om lag 45.000 personer. Det har vært en kraftig nedgang av antall foretak som søker om produksjonstilskudd de siste 20 årene. Til sammen var det 729 søknader i 1989, 531 i 2001 og 340 i 2008. Dette skyldes først og fremst bortleie av areal. Antall eiendommer har altså ikke hatt en tilsvarende nedgang.

Kornproduksjon utgjør ca 85% av jordbruksarealet i drift. Kommunen er en vesentlig leverandør av matkorn. Det meste av kornet blir levert til lokale møller.

For å holde oppe en god inntekt forutsettes det at bonden er stadig mer effektiv. Det stilles store krav til kunnskap for å drive en lønnsom produksjon. Stadig tilførsel av ny kunnskap er en viktig forutsetning. Likeså er det viktig å ha forståelse for at tradisjonelt, konvensjonelt landbruk drevet etter godkjent miljøplan er bærebjelken i landbruket.

Mål:

Være pådriver for å øke sysselsettingen i landbruket med minst 5 % i forhold til 2007-nivå og påse at dyrka mark fortsatt holdes i hevd og ikke forringes og nedbygges.

Tiltak:

1. Satsing på næringsutvikling tilknyttet landbruksproduksjon og annen tilleggsnærings
2. Øke andel av volumproduksjon
3. Styrke driftsgrunnlaget og stimulere til fornying av driftsapparatet gjennom informasjon om ulike tilskuddsordninger
4. Økt mangfold og omfang av produkter, tjenester og produksjonsmåter
5. Styrke det faglige gjennom årlige stormøter, samarbeide med forsøksringen og de lokale landbrukslag/bondelag. (Nettverksbygging).

Kostnad:

1. Nærings og miljøfond, kr 100.000,-
- Øvrige tiltak over driftsbudsjettet.

5.2 Husdyrproduksjon

Antall husdyrprodusenter i Aurskog-Høland er redusert de seinere årene.

Nye signaler er å reversere denne utviklingen, og det er ønskelig med husdyrproduksjon i vår kommune. Krav til effektivitet og lønnsomhet, krav til arbeidstid og fritid, krav til faglig og sosialt nettverk tvinger fram endring av drifta. De tradisjonelle familie brukene vil bli mindre vanlige. Utviklingen har gått i retning av mindre melkeproduksjon og mer kjøttproduksjon.

Det er mange positive effekter av å ha et aktivt husdyrmiljø, i tillegg er det en viktig næringsveg. Produksjonen skaper ringvirkninger i form av verdiskapning og sysselsetning som omsetningsarbeid, tjenesteyting, verksted, transport m.m. Husdyrproduksjon er også positivt for miljøet fordi grovforetende dyr bidrar til grasproduksjon som er den beste produksjon for å hindre arealavrenning. I tillegg er grasproduksjonen og tilførsel av husdyrgjødsel positivt for jordstrukturen.

Det er pekt på at allmennheten setter pris på å oppleve beitende dyr i landskapet. Husdyrproduksjonen bidrar videre til beitedyr som hindrer gjengroing av kulturlandskapet.

De fleste driftsbygninger innen melkeproduksjon holder i dag ikke mål i henhold til ”Forskrift for hold av storfe”. Det gjelder plass til kalver, oppstalling av ungdyr m.m. Det kommer nye regler om løsdrift fra 2015.

Aurskog-Høland kommune opprettet i 2008 et beitedyrprosjekt i kommunen for å stimulere til økt husdyrproduksjon. Det ble nedsatt ei ressursgruppe, og flere besøk hos aktive husdyrprodusenter ble gjennomført med god deltakelse. Likeså ble årshjulet i storfeproduksjonen gjennomgått, økonomidelen ble også grundig drøftet. Prosjektets hovedmål fremover vil være å stimulere til økt storfekjøttproduksjon. Målgruppene er eksisterende produsenter og nyetablerere i kjøttfeproduksjon. Gjennom prosjektet må man sørge for å få frem produsenter som kan tenke seg å utvide og/eller etablere storfekjøttproduksjon. Det vil være behov for å kartlegge hvorfor det er lav interesse for kjøttfeproduksjon i Aurskog-Høland, samt prioritere tiltak ovenfor disse målgruppene. En suksessfaktor for å oppnå målet vil være å forene fagmiljøene rundt storfekjøtt som bygging av fjøs, innredning, forproduksjon, beiting, økonomiske vurderinger av dagens og potensiell drift, finansieringsmuligheter. Stimulere og motivere bønder til å se på storfekjøttproduksjon som en viktig inntektskilde for bruket.

Mål:

Etablering av 5 nye husdyrbesetninger i kommunen innen 2012.

Tiltak:

1. Kommunen skal bidra til å opprettholde husdyrproduksjonen og stimulere til at flere satser på husdyr.
2. Etablere grasdekte vannveier og buffersoner langs Haldenvassdraget hvor grasen skal høstes og brukes som for eller beite.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

5.3 Økologisk produksjon og forbruk

Med bakgrunn i blant annet kunnskap om marked og etterspørsel, samt miljøproblematikken (biologisk mangfold, klima, energi), har den sittende Regjeringa i Soria Moria-erklæringa vedtatt en målsetning om at Norge skal ha 15% økologisk produksjon og forbruk innen 2015. Nasjonal handlingsplan ”Økonomisk, agronomisk – økologisk!” og Fylkesmannen i Oslo og Akershus sin handlingsplan for økologisk landbruk, følger opp Soria Moria-erklæringa.

Aurskog-Høland har vært, og er, en foregangskommune innen økologisk utvikling. Fra og med 1990-tallet har Aurskog-Høland kommune initiert og drevet flere prosjekter knytta til utvikling av økologisk landbruk. Aurskog-Høland kommune i dag valgt ut og fått status som Økoløft-kommune. I forbindelse med Økoløft-satsingen har Aurskog-Høland fastsatt flere mål og satt igang flere delprosjekter, der mer detaljerte mål og tiltak er beskrevet. Fokuset og satsingen på folkehelse og sunn mat (jfr. planene for et rikere oppvekstmiljø, barn og unge, og idrett og fysisk aktivitet), samt lokal og kortreist mat (jfr. kommunedelplanen for energi og klima), er nært knytta til øko-satsingen i Aurskog-Høland kommune.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal følge opp de sentrale målsettingene om økt satsing på økologisk produksjon og forbruk, konkretisert gjennom flere delmål knytta til:

1. Informasjon om og samordning med andre prosjekter og regionale handlingsplaner
2. Produksjon
3. Undervisning/forbruk

Tiltak:

Aurskog-Høland kommune skal:

1. Markedsføring av muligheter og potensial knytta til økologisk produksjon, omsetning og forbruk.
2. Kartlegge potensial, ønsker og behov.
3. Nettverksbygging og kompetanseheving
4. Samarbeid med andre kommuner, sentrale myndigheter, Romerike Landbruksrådgiving og landbrukslagene.
5. Individuell kontakt og oppfølging av interesserte produsenter.
6. Miljøfyrtårn-sertifisering.
7. Motivere, spre kunnskap, skape møteplasser for interesserte.
8. Etablere helkjeder – følge opp og knytte lokale produsenter sammen med lokale serverings- og spisesteder, storkjøkken, skoler/SFO/barnehager, alders- og sykehjem, samt ta initiativ til alternativ omsetning. Kommunen er en stor innkjøper, og skal gå foran som et godt eksempel.
9. Videreformidle og arrangere kurs og temamøter – med konkrete og hensiktsmessige temaer.

Kostnad:

Over driftsbudsjettet og statlige tilskudd.

5.4 Kulturlandskap

Kulturlandskapet i kommunen er i hovedsak formet av tradisjonell jordbruksdrift gjennom flere århundre. Fra ca. 1960 ble driften lagt om til kornproduksjon, samtidig som husdyrholdet ble redusert, dette som en direkte følge av Stortingets kanaliseringsspolitikk. Ønsker om større enheter førte til omfattende bekkelukking, bakkeplanering og fjerning av åkerholmer. I tillegg har mange tidligere beiter grodd igjen eller blitt tilplantet, slik at mange verdifulle kulturlandskap har gått tapt.

I tillegg til å bremse gjengroingen, er det et stort behov for å gjenopprette en del av mangfoldet er forsvunnet siden 1960-årene, blant annet kantsoner med forskjellige Natur og kulturmarkstyper mellom produksjonsflatene.

Kulturlandskapet er en avgjørende ressurs for produksjon av matvarer m.m. Kulturlandskapet har også kvaliteter og verdier som er vesentlige for steds karakter, identitetsfølelse og allmennmenneskelig trivsel og livskvalitet. Kulturlandskapet har stor betydning som historiefremidler, og som ramme rundt kulturminner. Disse verdiene er ofte ikke lette å kvantifisere.

Nedlegging av driftsenheter og endringer i driftsformer (bl.a. færre husdyrbruk) fører til økt fare for gjengroing av områder som tidligere har vært benyttet i jordbruksdrift. Det bør prioriteres områder som bør holdes åpne og må sees i forhold til forutsetninger for beiting. Tilstedeværelsen av rovdyr er en utfordring i forhold til å ha sau på beite for å hindre gjengroing.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal ha levende bygder med bosetting, tradisjonelt landbruk og nye næringer utvikles innenfor en miljømessig forsvarlig ramme.

Tiltak:

1. Heve bevisstheten og kunnskapen om kulturlandskap hos politikere, allmennheten og gårdbrukerne. For å styrke og videreutvikle verdiene i kulturlandskapet.
2. Motvirke gjengroing av verdifulle kulturlandskap og områder for friluftsliv.
3. Opprettholde en økonomisk levedyktig landbruksnæring.
4. Ha en mest mulig sammenhengende vegetasjonsbelte innenfor de dyrkede områdene. Dette for å ta hensyn til befolkningens rekreasjonsmuligheter i nærområdene og for å ivareta det biologiske mangfoldet.
5. Sikre kulturlandskapets plass i arealplanleggingen
6. Sørg for at verdifulle kulturlandskap blir beitet eller slått
7. Bidra til at kulturlandskapet forblir attraktivt for rekreasjon, bosetting og reiseliv.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

5.5 Kulturminner

Aurskog-Høland kommune har en ny kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer for perioden 2007- 2011. Sommeren 2006 ble det utført en kvalitetssikring av fornminner i skog.

Planen er ment som en rettesnor for forvaltningen og bygdas kulturminner.

For å lykkes med et effektivt, varig vern av kulturminner er det viktig å la informasjons og holdningsskapende arbeid gå parallelt med en fornuftig forvaltning.

En overvekt av kommunens kulturminner er lokalisert på jord og skogbrukseiendommer.

Aurskog-Høland kommune har unike muligheter innen kulturbasert turisme, med sin sentrale beliggenhet til Oslo. Kultur blir stadig mer viktig i ulike sammenhenger og lokalhistorie er en vare som selger godt. Det bør sattes på å sette opp infotavler og lage turstier som gjør turområdene mer interessante for brukerne og samtidig skape større interesser for kulturminner.

Kulturminneplanen vil i stor grad fungere som en beredskapsplan i kommunens løpende Plan og bygningsforvaltning. Kulturminneplanen har registrert kulturminneobjektene i klasse 1 til 4. Særlige viktige objekter bør vurderes å båndlegges i kommuneplanen, jfr. Plan og bygningslovens § 20, nr. 4.

Mål:

Å få til en helhetlig vurdering av kommunens kulturminner, og en prioritering av de viktigste objektene og kulturmiljøene.

Tiltak:

1. Informasjons og holdningsskapende arbeid som gjelder bevaring av viktige kulturminner.
2. Det bør utarbeides reguleringsplaner for de områdene som har de viktigste kulturminner.
3. Tiltak i den lokale forvaltningen når det gjelder viktige kulturminner
4. Følge opp kulturminneplan

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

5.6 Bo og driveplikt

Et ordinært kjøp av en landbrukseiendom følges normalt av en plikt til å bo på eiendommen og drive jorda (jfr konsesjonsloven). Kommunen behandler søknader om fritak fra bo og driveplikten. Det skal også føres tilsyn med at plikten overholdes.

Landbruket er tillagt en viktig rolle når det gjelder å opprettholde bosetting i distrikts-Norge. Dette forholdet kan i noen tilfeller komme i konflikt med en ren samfunnsøkonomisk vurdering av hvor mange bruk vi skal ha, og hvilken bruksstørrelse som er lønnsom.

I Aurskog-Høland kommune er det en del som har godkjent fritak for boplikt både for kortere og lengre tidsrom. Inntrykket er at langt på vei de fleste flytter til sine bruk når de har kommet i orden der. Det er likevel en del bruk som står ubebodd. Eierne av disse har enten aldri søkt om fritak og heller ikke blitt ”fanget” opp av systemet, andre driver flere bruk og leier ut husene på de bruk de ikke bor. Når det gjelder driveplikt har det hittil vært netto etterspørsel etter jord i Aurskog-Høland kommune, slik at dette har vært uproblematisk.

Mål:

Bo og driveplikten skal håndheves på en restriktiv måte.

Tiltak:

1. Det gis ikke varig fritak for boplikt, men det kan etter søknad gis utsettelse på boplikten inntil 5-år.
2. Når det søkes om utsettelse med boplikt, skal saksbehandler innhente opplysninger om eiers plan for hvordan eiendommen skal drives frem til tilflytting
3. På rene skogeiendommer (uten bolighus) kan det normalt gis varig fritak fra boplikten. Det er viktig at driveplikten overholdes i slike tilfeller.
4. Videreføre ordningen med register for gitte fritak for boplikt, følge opp disse
5. Det skal gis ikke fritak fra driveplikten i Aurskog-Høland kommune.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

5.7 Bruks og boligstruktur

Det skjer en kontinuerlig prosess med nedlegging av selvstendige gårdsbruk og en økning av gjennomsnittlig bruksstørrelse. Marked og myndigheter setter stadig større krav til effektivitet i landbruket. Dette er nedfelt i lovverk (konsesjonsloven) og tydeliggjøres i de årvisse forhandlinger knyttet til avtaleverket mellom staten og bøndernes organisasjoner.

Ved å se på fordelingen av driftsenheter etter arealstørrelse finner vi at det har skjedd en voldsom strukturrasjonalisering i løpet av de siste 25-årene i Aurskog-Høland kommune. I 1979 var gjennomsnittsbruket i kommunen på 113 daa, 1989 var det på 136, i 2002 var det på 170 daa og i 2008 var det på 195 daa. Gjennomsnittlig størrelse pr.driftsenhet for hele landet var i 2008 på ca 160 daa.

Landbrukspolitikken er i dag rettet mot større levedyktige bruk. Kommunen bør derfor stimulere til prosesser som fører til at aktive gårdbrukere får kjøpt eller leid tilleggsjord.

Når det gjelder boligstrukturen i kommunen vises det til arealdelen i kommuneplanen.

Mål:

En variert bruksstruktur skal opprettholdes, med bosetting i alle deler av kommunen.

Tiltak:

1. Virkemidlene i jordloven og konsesjonsloven skal brukes aktivt for å styrke bruksstrukturen i kommunen.
2. Kommunen bør stimulere prosesser som fører til at aktive gårdbrukere får kjøpt eller leid tilleggsjord.
3. Driftsmessige lønnsomme eiendommer bør ikke tillates delt opp.
4. Med bakgrunn i nasjonale føringer slik de er i dag, skal det mye til for at tillatelse til oppføring av kårbolig kan gis, mens kårboliger det ikke er behov for i drifta skal kunne deles fra dersom dette ikke medfører drifts- eller miljømessige problemer for landbruket.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6 Næringsutvikling (Mål og tiltak)

Aurskog-Høland kommune ser på næringsutvikling som et viktig kommunalt satsingsområde. Kommunen ønsker å være en mer aktiv medspiller og pådriver i næringsutviklingen og ønsker å samarbeide nært med bedriftene i kommunen, SNR og offentlige etater for å kunne yte best mulig service til næringslivet.

6.1 Arbeidsplassutvikling og pendling

Arbeidsplassutvikling	2006	2007
Aurskog-Høland, % vis vekst i antall arbeidsplasser	3,4	5,1
Akershus, gjennomsnitt unntatt Nesodden og Hurdal	4,2	4,4

Frogn, Ås og Sørumsund hadde sterkest prosentvis vekst i 2007. Bærum og Skedsmo kommer på de neste plassene når det gjelder vekst, og disse kommunene er de største kommunene i antall arbeidsplasser og bidrar mye til den høye veksten i fylket.

Netto pendling	2005	2006	2007
Antall sysselsatte	6793	7014	7483
Antall arbeidsplasser	4401	4557	4797
Avvik mellom sysselsatte og arbeidsplasser	2392	2457	2686
Økning fra siste år		65	229
Netto pendling*	35,21	35,0	35,6

*Netto pendling: Det vil si de som pendler inn til regionen minus de som pendler ut av regionen, i prosent av antall arbeidstakere i kommunen. Kilde: Telemarksforskning

Tabellen viser at nettopendlingen har økt fra 35 % til 35,6 % i 2007. Dette må sees sammen med et større avvik mellom sysselsatte og arbeidsplasser i 2007 enn i 2006. Kommunen har flere sysselsatte enn det som finnes av arbeidsplasser i kommunen og fra 2006 til 2007 har avviket (antall pendlere) økt til 2686 personer.

For å møte en fortsatt vekst i folketallet herunder den yrkesaktive gruppen trengs vekst i antall arbeidsplasser. Et økt avvik mellom antall arbeidssøkende og arbeidsplasser i kommunen vil gi økt pendling.

Mål:

Nettopendlingen skal reduseres til 33%.

Tiltak:

1. Aurskog-Høland kommune skal legge forholdene til rette for at det blir opprettet flere arbeidsplasser i Aurskog-Høland kommune.
2. Årlig vekst i antall arbeidsplasser skal minst ligge på gjennomsnittlig nivå i Akershus.
3. Kommunen skal være mer aktiv i forhold til å følge med på bedrifter og virksomheter som vurderer ny lokalisering.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.2 Næringsvennlig kommune

I gjeldende nærings- og miljøplan er det slått fast at Aurskog-Høland kommune skal være en næringsvennlig kommune. Det er blitt etterspurt hva som ligger i dette begrepet og hva dette innebærer. Hittil er det lagt vekt på at kommunen skal være god på følgende områder:

- Rask saksbehandlingstid
- Alle henvendelser tas på alvor og følges opp så langt det er mulig
- God veiledningskompetanse
- Utvikle gode kontakter mellom næringsliv og kommune
- Videreutvikle fadderordningen for nye virksomheter
- Tilby næringsarealer eventuelt næringsbygg
- Ta initiativ til næringslivsprosjekter
- Delta i Ungt Entreprenørskap, etablerermiljø

Vi kan i dag konstatere at vi har meget gode konkurransemessige priser på tomtearealer sammenliknet med nedre Romerike. Aurskog-Høland har også et lønnsnivå som ligger under Oslo-nivå. Dessuten finnes i kommunen bra tilgang på stabil og god arbeidskraft.

På næringspolitisk verksted 10. mars d.å. kom det innspill på hvordan kommunen kan bli mer næringsvennlig. Blant annet ble utarbeidelse av serviceerklæringer, møteplasser samt å utvise interesse og begeistring nevnt som gode tiltak.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal være en næringsvennlig kommune

Tiltak:

1. Det settes i gang et eget utredningsprosjekt på hva som skal kjennetegne Aurskog-Høland kommune som en næringsvennlig kommune.
2. Det gjennomføres en enkel spørreundersøkelse på hva som bør kjennetegne en næringsvennlig kommune.
3. Kommunen styrker sin dialog med næringslivet, blant annet med bedriftsbesøk.

Kostnad:

Driftsbudsjettet

6.3 Samarbeidsorgan, nettverk

Aurskog-Høland kommune ser det som viktig at det er møteplasser for næringslivet og at kommunen har etablert arenaer for dialog med næringslivet.

I dag finnes følgende:

- Næringsråd
- Næringslivsmesser
- Kontaktutvalg for landbruket
- Kontaktutvalg for skog
- Årlig stormøte med landbruket
- Fra tid til annen organiserte bedriftsbesøk for politiske organer
- Fra tid til annen næringspolitiske møter for næringslivet generelt
- Gjennomføring av dialogkonferanser, f. eks. i forbindelse med rullering av kommuneplan, kommunedelplaner, sentrumsutviklingsplaner, næringsplaner etc.

Næringsforeningene selv har også tatt initiativ til møteplasser. Alle tettstedene har sine næringsforeninger og det synes som det er en fornyet interesse for disse foreningene. Det er dessuten en tendens til at foreningene også engasjerer seg i saker som angår lokalmiljøet generelt. Frokostmøter er en viktig møteplass i Aurskog-Finstadbru sportsklubb/Aurskog vekstforum og Bjørkelangen Næringsforening. Næringsbedrifter innen samme bransje har organisert seg i f. eks. reiselivslaget.

Mål:

Kommunen skal bistå eller legge til rette for videreutvikling av lokale møteplasser for næringslivet.

Tiltak:

1. Eksisterende møteplasser videreutvikles til å bli gode arenaer for dialog og samarbeid.
2. Mer oppsøkende og utadrettet virksomhet fra kommunens side.
3. Kommunen skal ha en aktiv dialog med næringslivet.

Kostnad:

Driftsbudsjettet

6.4 Regionalt samarbeide

Kommunen deltar i Samarbeidsrådet for nedre Romerike, og dette rådet har næringsutvikling som et av sine viktigste satsningsområder. For tiden pågår revisjon av den strategiske næringsplanen og medlemskommunene er engasjert i dette gjennom blant annet avholdelse av næringspolitiske verksteder. Det er en forutsetning at den reviderte planen skal bli mer målrettet og at ansvar skal tydeliggjøres bedre. Den nye regionale næringsplanen vil bli ferdigstilt i løpet av 2009.

Når det gjelder de naturbaserte prosjektene har kommunen som regel orientert seg mot kommunene i syd/øst (Haldensvassdraget).

Gjennom SNR er det tatt initiativ til opprettelse av et felles nettsted for presentasjon av ledige næringsarealer. En samlet presentasjon av ledige næringsarealer på et felles nettsted er rasjonelt og effektivt for potensielle etablerere.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal fortsatt delta aktivt i regionalt samarbeid innenfor næringsutvikling.

Tiltak:

1. Aurskog-Høland kommune skal søke å ta initiativ til næringslivsutviklingstiltak som har regional interesse.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.5 Internasjonalt samarbeid

Aurskog-Høland kommune har gjennom årene deltatt i ulike interregprosjekter for å styrke samarbeidet mellom europeiske regioner. Som grensekommune burde det være potensiale for et utvidet samarbeid med kommunene på andre siden av grensen. Kommunen var i sin tid medlem i grensekomiteen Värmland-Østfold og tilvekstkorridoren E18 Oslo-Stockholm.

Gjeldende program for interreg IIIA 2007-2013 omfatter indre Skandinavia hvor vår kommune inngår. Her er det muligheter for å etablere samarbeidsprosjekter og utviklingstiltak innenfor en rekke områder. For tiden er kommunen ikke engasjert i interregprosjekter.

I samsvar med oppfølging av energi og klimaplanen bør det søkes iverksatt et interregprosjekt knyttet til alternative energikilder.

Debio har overfor kommunen gitt uttrykk for at de kan være interessert i å utvikle et interregprosjekt. Dette har sammenheng med at Debio i den senere tid har kunnet tilby miljømerking av villfisk. Debios sertifiseringstilbud er etterspurt fra blant annet Sverige som også har utviklet hvilke krav som skal stilles. Sverige har meldt seg til Debio som har kompetanse på sertifisering. For at fisk skal få miljømerke, må den ikke være truet av overfiske eller være fanget med miljøskadelige metoder.

Miljømerking av villfisk både fra havet og fra innlandssjøer kan være innovativt og nyttenkende. Det kan være grunnlag for å utrede mulighetene for et interregprosjekt siden det allerede er etablert et samarbeid med Sverige. Kommunen bør bistå med å få prosjektet i gang.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal søke å utnytte de utviklingsmulighetene som er knyttet til det internasjonale regionsamarbeidet interreg.

Tiltak:

1. Aurskog-Høland kommune skal søke å ta initiativ til næringslivsutviklingstiltak som har interesse innenfor interregsamarbeidet.
2. Det nedsettes et utvalg for å se på mulighetene for å etablere et interregprosjekt knyttet til alternative energikilder og/eller miljøtiltak.
3. Aurskog-Høland kommune bistår Debio med å utrede mulighetene for å kunne iverksette et interregprosjekt knyttet til miljømerking og sertifisering av villfisk.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.6 Næringsarealer

En sentral oppgave i kommunens næringspolitikk har vært å klargjøre næringsarealer for utbygging. Kommunen står gjerne for kjøpet, men opparbeidelse og tilrettelegging av arealene er mer og mer overtatt av Aurskog-Høland utbyggingselskap A/S.

Utbyggingselskapet har i det siste hatt tilgang til næringsarealer i Aurskog og Bjørkelangen, og det er en viss etterspørsel etter utbyggingsarealer. I de senere årene har det også vært private som har tatt initiativ til opparbeidelse av næringsarealer.

Lokale næringsmøter vinteren 2009 har påpekt behovet for næringsarealer.

Aurskog-Høland kommune tilby næringsarealer til plasskrevende virksomhet.

Mål:

I kommunen skal det til enhver tid være ledige næringsarealer for utbygging.

Tiltak:

1. Ved rullering av kommuneplanens arealdel må det avsettes tilstrekkelig med næringsarealer i alle deler av kommunen.
2. Større næringsområder skal fortrinnsvis lokaliseres til nordre deler av kommunen med grunnlag i nærhet til hovedstadsregionen. For de andre delene av kommunen prioriteres mindre næringsarealer/næringsbygg for småbedrifter/enkeltforetak.
3. Utbyggingselskapets rolle som tilrettelegger av næringsstomter og næringsarealer skal opprettholdes.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.7 Handelsnæringen

Varehandel, hotell og restaurant sysselsatte i 2007 741 arbeidstakere i kommunen. Jfr. tabell A under pkt. 2.3. Dette er den tredje største næringen som sysselsetter flest.

Næringen sysselsetter arbeidstakere i alle kommunens tettsteder, og næringen spiller en viktig rolle i lokalsamfunnene. Næringen generer ofte annen tilknyttende virksomhet av forskjellig karakter, og fungerer i tillegg ofte som en sosial møteplass. Generelt kan vi si at handelsnæringen er godt utbygget og at den dekker de fleste bransjer.

Dagligvarehandelen i vår kommune omsatte i 2007 for 306,2 mill. kr, en økning på 7,8 % i forhold til 2006. Omsetningen per innbygger i Aurskog-Høland var i 2007 på 46 741 kroner ekskl. mva. Dette er mer enn 30 % under landsgjennomsnittet.

Dette betyr at det er en ganske stor handelslekkasje ut av kommunen. Lekkasjeene er ikke like store i alle bransjer.

På de lokale næringsmøtene vinteren 2009 ble handelslekkasje nevnt som en trussel for videre næringsutvikling. Kommunens vedtak om å oppfordre til ikke mottak av uadressert post (reklamemateriell) ble på de samme møter nevnt som en ulempe for handelsnæringen.

Handelsnæringen er å opptatt av å motvirke handelslekkasje. Aktuelle tiltak kan være å øke bredden og dybden i tilbudet. Likeså tilgjengeligheten og ha hyggelige butikker med serviceinnstilt betjening. Butikkunder setter også ofte pris på mulighetene for å kunne ta seg en matbit, drikke kaffe og møte andre i forbindelse med handel. Alt dette antas å være viktige momenter ved valg av kjøpested.

Mål:

Kommunen skal gjennom tettsteds- og sentrumsutvikling legge forholdene til rette for at handels- og servicenæringene styrkes med tanke på redusert handelslekkasje.

Tiltak:

1. I generell profilering av kommunen bør det vises til at kommunen har et rikt og allsidig utvalg av forretninger og servicetilbud.
2. Kommunen bør bistå de lokale næringsforeningene om skilting til tettstedene
3. Offentlige plasser herunder grøntarealer bør fremstå som innbydende og godt vedlikeholdte.
4. Det arbeides for at kollektivtrafikken mellom tettstedene i kommunen utvides med flere avganger.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.8 Næringshage

Med næringshager kan forstås en samling av mindre næringsvirksomheter innenfor et nært begrenset område. Sammen skal disse utgjøre et sosialt og faglig miljø, og de skal dra nytte av hverandre. Næringshagene skal bidra til verdiskapning og utvikling av nye arbeidsplasser.

Fra andre steder av landet er det gode erfaringer med næringshager. Næringshagekonseptet er blitt etterspurt på lokale næringsmøter vinteren 2009 som et interessant tiltak.

I gjeldende nærings- og miljøplan har utvikling av næringshager vært et tiltak som skal utredes nærmere. Bjørkelangen næringsforening har på eget initiativ tatt opp konseptet, og er i gang med å etablere Bjørkelangen næringshage.

Kommunen kan ta initiativ til å organisere utleie av kontor- eller verkstedbygg. Mindre foretak kan ofte ha behov for et mindre kontorlokale og/eller verksted- og produksjonsplass. I flere kommuner er opprettet næringshager som næringsdrivende kan leie seg inn i. Samlokalisering av næringsvirksomhet kan gi synergieffekter.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal stimulere til etablering av næringshager.

Tiltak:

Kommunen tar initiativ til å utrede grunnlag for etablering av næringshage for småbedrifter/enkeltmannsforetak.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.9 Aurskog-Høland Utbyggingsselskap AS

Utbyggingsselskapet som har til formål å legge til rette for etablering av næringsvirksomhet gjennom klargjøring av tomteområder for salg og/eller oppføring av næringsbygg for salg eller utleie. Arbeidet med erverv, planprosesser og regulering ligger til kommunen selv. Utbyggingsselskapet har erfaring med både utleie av næringslokaler og salg av arealer til privat utbygging.

For å styrke kommunens samlede innsats i forhold til næringsarbeid kan samhandlingen mellom utbyggingsselskapet og kommunen styrkes. Det bør i denne forbindelse utarbeides eierskapsmelding som inneholder styringssignaler fra kommunestyret som eier til selskapet.

Oppsummert fra de lokale næringsmøtene vinteren 2009 og næringspolitisk verksted 10. mars 2009 er det forventninger til at utbyggingsselskapet skal øke sitt engasjement innen næringsutvikling. Selskapet har i dag relativt små ressurser og en større innsats vil være krevende. Fra både Hemnes og Løken er det framkommet ønske at utbyggingsselskapet engasjerer seg. Tilrettelegging av sentrumsnære lokaler for utleie til småskala næring kan være aktuelt. Ellers er nevnt fra Aurskog at utbyggingsselskapet bør få økte stillingsressurser til å bli en enda viktigere næringsaktør.

Mål:

Utbyggingsselskapets rolle som tilrettelegger av næringsarealer for salg og/eller oppføring av næringsbygg for utleie videreføres.

Tiltak:

1. Utbyggingsselskapets framtidige rolle tas opp som egen sak.
2. Det legges opp til at det jevnlig legges fram eierskapsmelding for å styrke samhandlingen mellom kommunen og utbyggingsselskapet.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.10 Næring og kultur

Stortingsmelding nr. 22 (2004-2005) om kultur og næring tar til orde for å bruke kulturarven som grunnlag for bærekraftig verdiskapning og utvikling av lokalsamfunn og næringsliv.

Det ligger en vesentlig utfordring i å få fram næringspotensialet i de kulturminner og kulturmiljøer som finnes i kommunen.

Aurskog-Høland har mange interessante mindre reiselivsmål. Hver for seg er de ikke store nok til å sette området på kartet og trekke turister som gir økonomi.

Bevaring og utvikling av Sootkanalen som kulturminne og som et bidrag til utvikling av reiselivet har lenge vært et satsningsområde. Kommunen sluttet seg i 2005 til handlingsplanen for kanalen. Fra riksantikvaren er det stilt midler til rådighet for ansettelse av prosjektleder som skal følge opp handlingsplanen.

Det ligger også et potensiale i de andre kulturminnene i kommunen. Aur prestegård, Urskog fort herunder ”Spillet om Urskog fort og krigen som aldri kom”, Aurskog-Høland bygdetun m.v. som kan utnyttes til fremme av næringslivet. Det nystiftede aksjeselskapet Bjørkelangen stasjon er et bidrag til økt samhandling mellom næring og kultur.

I forrige nærings- og miljøplan har det vært forutsatt at det skal arbeides mer med å utvikle næring med basis i kultur. Dette er et tiltak som det må arbeides videre med og dette er tatt opp som et tiltak i handlingsplanen for 2009.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal arbeide for økt samhandling mellom kultur og næringsinteresser.

Tiltak:

1. Det utredes nærmere hvordan en kan få til økt samhandling mellom kultur og næring i Aurskog-Høland kommune.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.11 Sentrums- og tettstedsutvikling

De mindre tettstedenes rolle er å opprettholde de kvaliteter som ligger i små grendesamfunns integrerende og identitetskapende funksjon, med den sosiale trygghet og form for nærhet det gir. Noe av det viktigste her er å opprettholde skole og butikk. For å få til det må befolkningsgrunnlaget og befolknings sammensetningen holdes på et visst nivå. Attraktive boligtomter og lokalt engasjement er av avgjørende betydning.

De større tettstedene har viktige servicefunksjoner utover det de små tettstedene kan gi. De større tettstedene har ulike markedsmessige muligheter for videre ekspansjon, noe som har mye med kommunikasjoner og avstand til Lillestrøm å gjøre. Bedrede kommunikasjoner med køfri vei gjennom Fetsund, ville antageligvis bety økt innflytting til kommunen. På den annen side blir det enda enklere å oppsøke tjenester og tilbud innafor.

For å ruste kommunens tettsteder best mulig for framtiden, bør Bjørkelangens rolle som motor for de andre tettstedene styrkes. Aktiviteter og tjenestetilbud som ikke alle tettstedene kan ha må legges til Bjørkelangen. Kommunesenteret må framstå med et kvalitativt utbud som gjør det interessant og samlende for hele kommunen. Dette vil gjøre kommunen mer robust overfor presset og forlokkelsene innafor, samtidig som det vil være viktig for tilflytting og sammensetningen av nye innbyggere.

Mål:

Sikre et best mulig forretnings- og tjenestetilbud, samlet sett i kommunens tettsteder.

Tiltak:

1. Bjørkelangen som kommunens handelssentrum skal styrkes. Bjørkelangen skal ha størst befolkningsvekst i perioden.
2. Det skal legges til rette for boliger og et differensiert utbud av boliger i alle våre tettsteder.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.12 Gründermiljø/Entreprenørskap

Økende vanskeligheter på arbeidsmarkedet kan medføre at flere ønsker å starte opp egen virksomhet. Skal en bedømme ut fra oppslutningen på nylig avholdt etablererkurs er det stor interesse for etablering av virksomhet.

Et av suksesskriteriene er å skape et gründermiljø eller et klima for entreprenørskap. Ungt entreprenørskap i skolen er en svært viktig satsning. Både i grunnskolen og den videregående skole er elev- og ungdomsbedrifter etablert. Dette kan være en god læring for unge som senere i livet ønsker å starte egen virksomhet.

Innovasjon Norge sier at gründerne trenger:

- 1 kompetanse
- 2 nettverk
- 3 et sted å være (kontor) gjerne sammen med andre
- 4 finansiering

Skedsmo kommune har erfaringer med å tilby et kontor for en kortere periode til gründerne eller etablerere i startfasen. Dette kunne også være aktuelt i vår kommune bør drøftes videre. Flere etablererkurs og temakurs for etablerere er dessuten aktuelle tiltak å iverksette i samarbeid med etablererveiledningen på nedre Romerike.

Næringsrådet har tatt initiativ til opprettelse av et lokalt nettsted for ledige næringslokaler. Dette vil kunne være til nytte for de som er på utkikk etter lokaler, og de som har ledige lokaler å tilby.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal ha et godt etablerermiljø/næringsmiljø som skal stimulere til nyetablering av bedrifter og utvidelse av eksisterende virksomhet.

Tiltak:

1. Kommunen skal samarbeide med etablererveiledningen og andre kommuner for å skape et større fagmiljø, både for etablerere og for de som skal legge til rette for ny virksomhet i kommunen.
2. Ungt entreprenørskap skal være et satsningsområde i grunnskolen, og det skal stimuleres til sterkere engasjement ved skolering av lærere.
3. Kommunen skal være en pådriver ved å legge til rette for etablererkurs og temakurs for næringslivet.
4. Det utredes nærmere hvordan kommunen kan tilby kontorplass for et kortere tidsrom til etablerere/gründerne.
5. Det opprettes et lokalt nettsted for ledige næringslokaler.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

6.13 Naturbasert næringsliv

I desember 2007 lanserte regjeringen sin nye nasjonal reiselivsstrategi ”Verdifulle opplevelser”. Visjonen er at Norge skal tilby verdifulle opplevelser, og gjennom dette skape verdier for de besøkende, bedriften, de ansatte, lokalsamfunn, miljøet og fellesskapet. Dette skal bidra til økt verdiskaping innen reiselivet i Norge.

Aurskog-Høland har i dag få tilbydere av naturbaserte reiselivsaktiviteter, og store natur- og utmarksarealer som i liten grad utnyttes i forbindelse med reiseliv per i dag. Nærheten til naturressursene og nærheten til store befolkningsentra gjør at reiseliv og turisme i fremtiden kan få stor økonomisk betydning for grunneierne i kommunen vår.

Aurskog-Høland kommune har igangsatt et utmarksturismeprojekt med støtte fra Akershus Fylkeskommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus, hvor målet er etablering og videreutvikling av tilbydere av naturbaserte opplevelser i kommunen. Prosjektet samarbeider blant annet med interregprosjektet ”Fiskeland- her napper det”, som har som mål å etablere og videreutvikle bedrifter som ønsker å tilby eksklusivt gjeddefiske til turister.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal følge opp de sentrale målsettingene om økt satsing på reiseliv og opplevelsesproduksjon ved å legge til rette for og være en pådriver slik at det etableres bedrifter / tilleggsnæringer innen naturbaserte opplevelser.

Tiltak:

Aurskog-Høland kommune skal

1. Markedsføring av mulighetene innen naturbasert reiseliv.
2. Samarbeide tett opp med sentrale myndigheter, interesseorganisasjoner og Utmarksavdelingen i Akershus og Østfold.
3. Individuell kontakt og oppfølging av interesserte virksomheter.
4. Kartlegge potensial, ønsker og behov.
5. Nettverksbygging og kompetanseheving.
6. Være en pådriver i å etablere prosjekter / delta i innen utmarksturisme i samarbeid med andre kommuner og interesseorganisasjoner.
7. Motivere, spre kunnskap, skape møteplasser for interesserte.
8. Videreformidle og arrangere kurs og temamøter – med konkrete og hensiktsmessige temaer.

Kostnad:

Over driftsbudsjettet og statlige tilskudd.

6.14 Inn på tunet/Grønn Omsorg

Inn på tunet som også blir kalt ”Grønn omsorg” og grønn tjenesteproduksjon, omfatter tilrettelagte, pedagogiske tilbud på gårdsbruk til alle aldersgrupper. Dette er i hovedsak tjenestetilbud som foregår i nært samarbeid med oppvekst/skole, helse og sosialsektor.

Norsk landbruk har mange kvaliteter utover å produsere rene og gode råvarer, bidra til å opprettholde en desentralisert bosetting og holde et levende kulturlandskap i hevd. En av disse kvalitetene er som arena for mestring og livskvalitet. Landbruket representerer i så måte et mangfold av ressurser, både menneskelige, miljøskapende og materielle.

Bonden er direkte involvert i tilbudet, enten som leder, som utleier eller begge deler. Inn på tunet forener gårdens ressurser med storsamfunnets behov for alternative arenaer innen helse, skole og omsorg. Brukeren opplever mestring og læring gjennom praktiske og sansefylte opplevelser.

Det er veldokumentert, og det finnes mange eksempler på at tilbud på gårdsbruk har positive effekter for læring, utvikling eller det å komme tilbake til samfunnet. Det være seg fritidsaktiviteter for barn og unge, ordinær skoleundervisning eller som tilrettelagte tilbud for spesialundervisning, for psykisk utviklingshemmede, innen psykiatrien, rusomsorgen eller attføring.

Inn på tunet representerer et mangfold av tilbud til ulike brukergrupper. For å lette arbeidet med å systematisere de ulike tilbudene, er begrepet ”Inn på tunet” tenkt benyttet sammen med en beskrivelse av hva tilbudet går ut på, slik som undervisning, arbeidstrening eller dagtilbud.

”Inn på tunet” har allerede en begynnelse i kommunen. Det er flere bedrifter som er godt i gang og enda flere står i startgrova. Interessen for denne satsningen er stor. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har hatt en spesiell satsning i flere år, noe som begynner å bære frukter. Aurskog-Høland ligger svært gunstig til i forhold til de store befolkningssentraene som gjør at det er aktuelt med mange ”kunde grupper” og behov for flere bedrifter med samme tilbud. Det er derfor etablert et prosjekt i kommunen for å øke antall tilbydere, denne vil ha som mål å øke antall plasser innen Inn på tunet, samt opprette nettsverk for nyetablerte og etablerte tilbud.

Aurskog-Høland kommune ønsker også å kreve politiattest i tilskuddssaker, som et forebyggende tiltak.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal følge opp de sentrale målsettingene om økt satsning på ”Inn på tunet” ved å legge til rette for og være en pådriver slik at det etableres flere bedrifter.

Tiltak:

1. Kommune skal selv øke sin kompetanse innen ”Inn på tunet”
2. Kommune skal arbeide tett opp mot sentrale myndigheter i Akershus.
3. Kommune skal bidra til økt kompetanse, erfaringsutveksling, samarbeid og nettverksbygging blant etablerte utøvere slik at disse kan videreutvikle seg, og opp mot nye utøvere som ønsker å starte ny virksomhet.
4. Kommune selv skal også benytte aktuelle ”Inn på tunet”-bedrifter i sitt arbeid innen NAV, helse og utdanning.
5. Krav om politiattest i tilskuddssaker

Kostnad:

Driftsbudsjett og tilskuddsmidler.

6.15 Lokale og kortreiste produkter

Lokal og kortreist mat (og andre produkter) er omtalt i NOU'er (Norges Offentlige Utredninger), Stortingsmeldinger og Stortingsproposisjoner. Eksempelvis kan nevnes Stortingsmelding nr. 21 (2004 – 2005), om regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Det å produsere og handle lokalt er et sentralt og tydelig tiltak i Aurskog-Høland kommunes satsing på miljø. Et slagord sier: ”Tenk globalt, handle lokalt!” Tilrettelegging for og omsetning av lokal mat og andre produkter, er et bidrag i den store sammenhengen hva angår energi, klima og miljø. Ikke bare er maten helt nødvendig for at vi skal ånde, men når vi handler er dette en sosial aktivitet som vi setter stor pris på og som gir livet en merverdi. På torget har menneskene til alle tider hatt det trivelig i lag med hverandre. Før i tida møttes folk på torgene. Nå samles folk i kjøpesentra. Det kan tenkes at det moderne mennesket kan ha godt av å handle på en måte som likner slik vi handlet før i tida.

Aurskog-Høland kommune ønsker å legge til rette for lokal næringsutvikling i landbruket, slik at landbruket kan fremheves som samfunnsbærer og produsent av mat og andre nødvendige varer. Det er et mål at mer av verdiskapningen blir tilbake hos produsent og i bygda. Aurskog-Høland kommunen ønsker å sette fokus på de lokale varene, at det lokale produktet i sterkere grad kan være samlende for folk. Eksempler på positive gevinster av lokal produksjon og omsetning er redusert energibruk og mindre klimagassutslipp ved at produktene kan omsettes rett fra gården eller i nærbutikken eller på torget i sentrum av tettstedet. Lokal omsetning vil også på en annen og sterkere måte bygge tillit og troverdighet til landbruket og mellom produsent og forbruker.

Tiltak i forhold til motivasjon og tilrettelegging av lokal omsetning, er forankra i kommunens øvrige planer (særlig energi- og klimaplanen) og målsetningen om at Aurskog-Høland skal være foregangskommune i forhold til bærekraftig og miljømessig god næringsutvikling.

Mål:

Aurskog-Høland kommune skal innen 2013 etablere minst ett torg der lokale produsenter kan selge sine varer, samt at det kommunale forbruket av lokale produkter skal være minst 10 %. Videre skal kommunen motivere til gårdsutsalg og torgsalg, samt være pådriver for at lokale produsenter får avtaler med og innpass med sine produkter i de lokale butikkene.

Tiltak:

1. Markedsføring av bondens marked og liknende ordninger, eksempelvis andelslandbruk, osv.
2. Samarbeid med nabokommuner, sentrale myndigheter, bondens marked, lokale næringsforeninger og handelstanden forøvrig, butikkjeder, produsenter og forbrukere for å legge til rette for bruk av eksisterende og kommende torg og/eller tilsvarende i de ulike sentra.
3. Miljøfyrtårn-sertifisering.
4. Videreformidle og arrangere kurs og temamøter – med konkrete og hensiktsmessige temaer.
5. Kartlegge potensial, ønsker og behov.
6. Nettverksbygging og kompetanseheving.
7. Aktiv bruk av mulighetene i plan- og bygningslovgivingen og utarbeiding av reguleringsplaner.

Kostnad:

Over driftsbudsjettet (evt. av miljøfondet).

7 Skog og utmark (Mål og tiltak)

Skog og utmark dekker store arealer i Aurskog-Høland. I dag er det imidlertid lite arbeid og svak økonomi i skogbruket. Dette kapittelet handler om hvordan skogkapitalen og andre utmarksressurser kan tas vare på og utvikles videre samtidig som naturmiljøet og det biologiske mangfoldet ivaretas. Et av regjeringens mål er å øke verdiskapingen fra de skogbaserte næringene, samtidig som viktige miljøoppgaver blir ivaretatt og i forbindelse med dette satses det på økt avvirking av skog.

Hovedmål:

Det skal være en bærekraftig forvaltning av skog og utmarksressursene med sikte på å øke lokal verdiskaping i samarbeid med lokale skogeiere/skogeierlag/grunneierlag, samtidig som hensyn til det biologiske mangfoldet og friluftslivet ivaretas. Kommunen skal stimulere til et aktivt skogbruk.

7.1 Viltforvaltning

Kommunestyret vedtok 26.02.07, *Mål og retningslinjer for viltforvaltningen i Aurskog-Høland*. Dette er et dokument som setter rammer og gir føringer for viltforvaltningen i kommunen. Hovedmålet er: *”Viltressursene skal forvaltes innenfor de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter. Det er et mål å legge til rette for lokal forvaltning av viltressursene i et næringsmessig og rekreasjonsmessig perspektiv. Samtidig er det en målsetting at viltbestandene skal reguleres på et bærekraftig nivå som tar hensyn til naturgrunnlaget og andre samfunnsinteresser. Utmarka skal være en kilde for næringsutvikling for rettighetshaverne, samtidig som den også skal gi allmennheten adgang til jakt og annet friluftsliv.”*

Det henvises videre til vedtatte *”Mål og retningslinjer for viltforvaltningen i Aurskog-Høland”*.

7.2 Fiskeforvaltning

Det er lakse- og innlandsfiskeloven som legger de overordnede rammene for fiskeforvaltningen. Kommunen er en viktig aktør i forhold til å bevare og forvalte fiskeressursene. Særlig er det viktig å påvirke utviklingen gjennom kommunal planbehandling og stimulering til utarbeiding av lokale forvaltningsplaner. I 1999 ble *”Fisketiltaksplan for Aurskog-Høland kommune 1999-2007”* vedtatt av kommunestyret. Fisketiltaksplanen er under evaluering, og en rullering i sammenheng med Aurskog-Høland fiskeadministrasjon nye fisketiltaksplan er aktuelt.

Aurskog-Høland har over 300 større og mindre fiskevann hvor det er en god bestand av de fleste innlandsfiskearter. Det er ikke næringsfiske i kommunen og fisket har i dag ingen stor

økonomisk betydning, men er først og fremst en stor kilde til rekreasjon og avkobling. De fleste grunneierne er med i en felles fiskekortordning gjennom Aurskog-Høland Fiskeadministrasjon. Kommunen har i dag et godt samarbeid med fiskeadministrasjonen som årlig får tildelt et kommunalt tilskudd som bl.a. skal benyttes til å dekke opp for sekretærfunksjonen, kontorhold m.m. Det er ingen store problemer knyttet til forvaltningen av ferskvannsfiskebestanden og tilgangen på fiskekort er etter hvert blitt bra. I tillegg er Aurskog-Høland kommune med i Interreg-prosjektet "Fiskeland - her napper det" som er drevet av Utmarksavdelingen for Østfold og Akershus. For sommeren 2009 er det to vertskap i Aurskog-Høland, og ytterligere to vertskap forberedes for 2010.

Mål:

Aurskog-Høland kommunes fiskeforvaltning skal ivareta det biologiske mangfoldet, sikre levedyktige fiskebestander og legge til rette for at allmennheten skal ha gode fiskemuligheter.

Tiltak:

Aurskog-Høland skal:

1. Støtte Aurskog-Høland Fiskeadministrasjon og andre som driver aktivt for å tilrettelegge fisket for allmennheten i kommunen.
2. Rullere Fisketiltaksplan for Aurskog-Høland kommune, i samarbeid med Aurskog-Høland Fiskeadministrasjon.
3. Markedsføre fisketiltaksplanen, og informere om mangfoldet av vann og fiskearter i kommunen.
4. Informere om viktigheten av reint vann, sunne og levedyktige fiskebestander, samt markedsføre fiskemuligheter.
5. Samarbeide tett opp med sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner.
6. Nettverksbygging og kompetanseheving.

Virkemidler:

Støtte til både private foretak og kommunal satsing fra Fylkesmannen, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

7.3 Krepseforvaltning

Direktoratet for naturforvaltning (DN) utarbeider i disse dager en nasjonal forvaltningsplan for edelkrepsen. Edelkrepsen er en truet art, og er på den nasjonale rødlista for sårbare og truede arter.

Edelkrepsen er en indikator-art i ferskvann, i og med den er særs sårbar ovenfor forurensing og er avhengig av kalk for å få bygget opp skallet sitt. Det betyr at dersom Aurskog-Høland kommune forvalter vassdragene sine slik at edelkrepsen trives, opprettholder bestandstettheten eller øker sin utbredelse til vann den har blitt utryddet fra, vil dette indikere at vannkvaliteten er bra og forholdene således bra for mange av de andre vannlevende artene også.

Edelkrepsen har i lang tid vært en viktig art i kommunen, og har fått sin plass i kommunevåpenet. Arten har vist drastisk tilbakegang de siste tiårene, som følge av blant annet konkurranse fra og pest spredt med signalkreps. Aurskog-Høland kommune har søkt sentrale myndigheter om støtte til kartlegging og forvaltning av edelkrepsen.

Mål:

Krepseforvaltningen i Aurskog-Høland kommune skal være med på å sikre god vannkvalitet i vassdragene i kommunen, samt bidra til at edelkrepsebestanden tar seg opp til et levedyktig nivå i vassdragene. Videre skal Aurskog-Høland kommune bidra til at den tradisjonsrike krepsinga gjenvinner sin status og blir kjent blant allmennheten. Når edelkrepsebestanden er god nok, skal det stimuleres til og legges til rette for krepsing i de aktuelle vannene.

Tiltak:

Aurskog-Høland kommune skal:

1. Støtte de virksomheter som driver aktivt for å forvalte og tilrettelegge for krepsing i kommunen
2. Utarbeide en forvaltningsplan for edelkreps for Aurskog-Høland, i samarbeid med Vannområdet Haldensvassdraget og offentlige forsknings- og forvaltningsinstanser.
3. Markedsføre forvaltningsplanen, og informere om edelkrepsen som art.
4. Informere om viktigheten av reint vann, en sunn og levedyktig edelkrepsebestand, samt markedsføre muligheter for krepsing.
5. Samarbeide tett opp med sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner.
6. Nettverksbygging og kompetanseheving.

Kostnad:

Driftsbudsjettet.

7.4 Motorferdsel i utmark og vassdrag

Motorferdsel i utmark og vassdrag reguleres i dag gjennom lov om motorferdsel i utmark og vassdrag, med tilhørende forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. Noe motorferdsel i utmark og vassdrag er tillatt i henhold til lovverket, i hovedsak dreier dette seg om nødvendig transport i forbindelse med næringsvirksomhet. Unødvendig turkjøring for fornøylelsens skyld er forbudt. Lovverket legger opp til en streng praktisering og kun i unntakstilfeller og ved særlige behov kan kommunen gi dispensasjoner til motorferdsel i utmark og på vassdrag. Kontrollen med at bestemmelsene i motorferdselloven blir overholdt, tilligger i utgangspunktet de ordinære politimyndigheter men kommunen kan også foreta kontroller. I dag foretar ikke kommunen slike kontroller, da slikt arbeid er meget ressurskrevende. Det er i dag en del ulovlig motorisert ferdsl i utmark, særlig med ATV (4-hjulinger). Denne trafikken fører i enkelte områder til sporskader i utmarka og er forstyrrende for dyrelivet og til sjenanse for friluftslivet. Kjøring med ATV, utenom i næringsammenheng, skal ikke foregå i utmarka men på godkjente områder.

Kommunestyret vedtok 03.09.98 en lokal forskrift for bruk av motorfartøy i vann og vassdrag i Aurskog-Høland kommune.

Mål:

Motorferdsel i utmark og vassdrag skal skje innenfor de rammene som lovverket setter og på en slik måte at det ikke er til unødvendig sjenanse for allmennheten og slik at det ikke skader det biologiske mangfoldet.

Tiltak:

1. Kommunen skal ha en restriktiv holdning når det gjelder å gi dispensasjoner til motorferdsel i utmark og på vassdrag ved særlige behov.
2. Oppfordre politiet til å ha kontroller med hensyn på ulovlig kjøring.

Kostnad:

Driftsbudsjettet

7.5 Skogsbilveier

Skogsbilveier og traktorveier i skogen bidrar til å øke tilgjengeligheten til hogstfelt og dermed til å øke avvirkingen. En egen forskrift regulerer etablering av veier i skog og en egen tilskuddsordning finnes (NMSK). Søknader om tilskudd sendes kommunen, men det er fylkesmannen som gjør vedtak om tildeling av midler. Nettet av skogsbilveier i Aurskog-Høland er godt utbygd, og behovet er nær dekket. Helårsdrift i skogen og oppkjøpernes krav om ferskt virke krever tilgang på skogsbilveiene gjennom hele året. Dette fører i mange områder til behov for opprusting av eksisterende skogsbilveier og traktorveier, slik at veistandarden heves. Hensynet til det biologiske mangfoldet må imidlertid vektlegges. For å unngå at veiene blir kjørt i stykker i teleløsninga og i store nedbørsperioder bør veiene kunne stenges med bom.

Mål:

Eksisterende skogsbilveinett skal tilfredsstillere kravene til helårs landbruksvei (veiklasse 3).

Tiltak:

1. Kommunen vil stimulere til opprusting av skogsbilveier ved at offentlige tilskudd skal prioriteres til opprusting av dette og skogfond skal utnyttes.
2. Eksisterende skogsbilveinett i kommunen rustes opp med ca 10 km årlig.
3. Kommunen skal arbeide for å bedre allmennhetens tilgang til skogsbilveier ved at det oppfordres til at det opprettes parkeringsplasser i forbindelse med bommene på skogsbilveiene.

Kostnad:

Driftsbudsjettet
Se virkemidler (NMSK)

7.6 Skogskjøtsel

Tilveksten i skogen i kommunen øker da en stor del av skogen er i sin mest produktive alder, dette gir et godt fundament for skogbruket. På tross av dette er det svak økonomi i skogbruket i dag og derfor blir det mindre fokus på skogskjøtsel. Særlig utføres det for lite planting, ungskogpleie og tynning i ung skog, dette har ført til at det i dag er et stort etterslep i arbeidet med skogkultur. På lengre sikt fører manglende skogskjøtsel til at verdien som ligger i skogsarealene blir forringet og produksjonen vil synke. Informasjonsvirksomheten bør fokusere på viktigheten av ungskogpleie og tynning for å kunne øke kvaliteten og valgmulighetene ved foryngelseshogsten, og på de mulige tiltak som kan støttes økonomisk (skogfond med skattefordel og tilskudd). Det bør satses på å ha en person til å drive oppsøkende virksomhet i forbindelse med skogkultursesongen. Kontaktutvalget for skogbruk bør trekkes aktivt inn for å skape aktivitet.

I forbindelse med salg av tømmer må skogeier avsette midler til eiendommens skogfond. Ordningen er opprettet for å sikre de langsiktige investeringene i skogbruket slik som blant annet skogkultur og veivedlikehold. Kommunen behandler søknader om tilskudd og utbetaling fra skogfond. I forskrift om berekraftig skogbruk § 6 kan man lese at ”skogeigaren skal sørge for tilfredsstillende forynging etter hogst, og sjå til at det er samanheng mellom hogstform og metode for forynging, jf. § 6 i skogbrukslova.” I følge samme forskrift skal kommunen ha tilsyn, og ved stikkprøver kontrollere at nødvendige tiltak blir gjort. På grunn av for lite ressurser prioriterer ikke kommunen dette i dag. Det bør settes av ressurser slik at kommunen får gjennomført de lovpålagte oppgavene som her er omtalt.

Mål:

Skogen skal over tid gi jevn produksjon av kvalitetsvirke med riktig treslag. Tilgangen på råstoff skal sikres og tap av skogkapitalen forhindres, ved å opprettholde den årlige avvirkningen på ca 120.000 kubikkmeter (inkl tynning)

Tiltak:

Kommunen skal sammen med næringen i løpet av en 5-årsperiode:

1. Sette fokus på viktigheten av ungskogpleie og tynningshogst
2. Øke plantearealet fra ca. 1.000 dekar i dag til 3.000 dekar
3. Øke ungskogpleien fra ca. 6.000 dekar i dag til 10.000 dekar
4. Drive oppsøkende virksomhet for å få opp aktivitetsnivået i skogbruket
5. Kommunen skal ved stikkprøver kontrollere om nødvendige foryngelsestiltak er gjennomført og om foryngelsen er tilfredsstillende etablert.

Kostnad:

Driftsbudsjettet
Se virkemidler (NMSK)

7.7 Videreforedling

Den skogen som hogges skal gi skogeieren inntekter. Langsiktig forvaltning av ressursene og sikring av framtidige inntekter tilsier vektlegging av skjøtsel. Skogbruksnæringen sliter i dag med lav lønnsomhet. Utfordringen er å skape grunnlag for vekst og utvikling innen skog og tre slik at vi også i framtida kan hente inntekter fra skogvirke. Dette kan bety treforedlingsbedrifter som videreforedler lokale råstoffer og håndverkere som bygger på kunnskaper om lokale råstoffer. Kommunen bør bidra til økt foredling, som vil skape arbeidsplasser og bidra til skogbrukets betydning i kommunen.

Mål:

Andelen av lokal videreforedling av råstoff fra skogen skal øke.

Tiltak:

1. Kommunen skal oppmuntre til å satse på videreforedling, blant annet gjennom nettverksbygging mellom produsenter og leverandører, samt ved å informere om tilskuddsordninger
2. Kommunen skal oppfordre til å øke treandelen i alle typer nybygg.
3. Kommunen skal påvirke til å beholde og stimulere til etablering av sagbruk og annen treindustri i Aurskog-Høland kommune.

Kostnad:

Tiltak 1 og 2, dekkes over driftsbudsjettet

Tiltak 3, investeringsbudsjett

7.8 Kommuneskogen

Aurskog-Høland kommune er eier av ca. 12 100 dekar produktiv skog som er fordelt på 7 teiger. Den største teigen er Ensrud kommuneskog i Himdalen på ca 6 100 dekar produktiv skog, mens den minste teigen ligger ved Røytjern langs Karl den XII`s vei og er ca 70 dekar. I kommuneskogen er det i forbindelse med utarbeidelse av ressursoversikt blitt avsatt 118 dekar med nøkkelbiotoper. Av dette er 49 dekar nøkkelbiotoper som skal stå urørt mens det i resterende nøkkelbiotoper kan være uttak av enkelttrær eller lukket hogst når dette gjøres i samsvar med utarbeidet forvaltningsforslag. Kommuneskogen omfatter også flere tiurleiker som legger restriksjoner på driften og krever spesiell forvaltning av skogen. I kommuneskogen ligger også tre badeplasser (Halsnes, Damtjern og Røytjern) som er hyppig besøkt av allmennheten noe som krever at det tas spesielle hensyn ved skjøtsel av skogen.

Mål:

Kommuneskogen skal forvaltes for å gi en høy tilvekst av kvalitetsvirke hvor flerbrukshensyn vektlegges.

Tiltak:

1. Følge "Levende Skog standarden."
2. Utføre planting, og ungskogpleie og tynning ved behov.
3. I kommuneskogen skal det tas flerbrukshensyn ut over hva det kan forventes av de private skogeierne, dvs. større hensyn til andre brukergrupper, vilt- og fiskeinteresser samt biologisk mangfold.

Kostnad:

Driftsbudsjettet og skogfond

Rammebetingelser, overordnede føringer

Generelle nasjonale mål

Stortingsmelding nr. 7 (2008-2009) om et nyskapende og bærekraftig Norge

Stortingsmeldingen tar for seg regjeringens innovasjonspolitik*. Innovasjon og omstilling vil være nøkkelen til å få et velferdssamfunn blant de beste i verden og et samfunn med konkurransedyktige bedrifter over hele landet.

Regjeringen vil legge til rette for innovasjon ved å fremme:

- Et skapende samfunn - med gode rammevilkår og et godt klima for innovasjon
- Skapende mennesker – som utvikler sine ressurser, sin kompetanse og har mulighet til å ta dem i bruk
- Skapende virksomheter – med offentlige og private virksomheter som utvikler lønnsomme innovasjoner

* Uttrykket innovasjon kommer fra det latinske ordet «innovare» som betyr å fornye eller å lage noe nytt. Innovasjon kan defineres på en rekke ulike måter og det foreligger et utall av definisjoner fra enkeltland, akademiske miljøer, EU og OECD. I stortingsmeldingen legges følgende brede definisjon til grunn for innovasjon:

«en ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i markedet eller tatt i bruk i produksjonen for å skape økonomiske verdier.»

Stortingsmelding nr. 22 (2004-2005) om kultur og næring

Stortingsmeldingen tar til orde for å bruke kulturarven som grunnlag for bærekraftig verdiskapning og utvikling av lokalsamfunn og næringsliv. Det vises til at kunstnerisk virksomhet, audiovisuell industri, musikk, bokbransjen, matkultur blant annet kan gi grunnlag for kulturbasert næringsliv.

Stortingsmeldingen er fulgt opp med en statlig handlingsplan som ble lansert i juni 2007. Her sies at kulturnæringene skal bidra til mer kreativitet og innovasjon i samfunnslivet. Målet er å få mer næringsutvikling og kreative bedrifter over hele landet og å gjøre lokalsamfunnene enda mer attraktive enn i dag, spesielt for de unge.

Stortingsmelding nr. 21 (2004-2005) om miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand i forhold til lokalsamfunn

Stortingsmeldingen omhandler lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn og anmoder kommunene om å utarbeide miljømeldinger samt klima- og energiplaner.

Turisme/reiseliv

Reiseliv er blant verdens raskest voksende næringer. Målet er at norske reiselivsnæringer skal ta sin del av denne veksten, og regjeringen har styrket sitt strategiske råd for reiselivet for å diskutere næringens utfordringer.

Nærings- og handelsdepartementet er opptatt av kvalitetssikring i reiselivet og tatt initiativ til et system for dette i samarbeid med NHO Reiseliv.

Generelle regionale mål

Handlingsprogram for regional utvikling

Klima- og miljøtiltak, kompetanse og verdiskaping, areal og transport er sentrale satsingsområder i handlingsprogrammet for regional utvikling i Akershus.

Handlingsprogrammet ble vedtatt av fylkestinget 5. mars 2009. Handlingsprogrammet inneholder 39 tiltak på folkehelse, 34 tiltak på kompetanse og verdiskaping og 19 tiltak innen areal- og transport. 21 av disse prosjektene er nye i 2009.

Fra 2009 skal et treårig prosjekt styrke klimaarbeidet i Akershus. Innen verdiskaping er det blant annet satset på prosjekter innen fornybar energi og markedsføring av hovedstadsområdet som en internasjonal region.

Pålagt plansamarbeid mellom Oslo og Akershus om areal- og transportplanlegging

Regjeringen har pålagt Oslo kommune og Akershus fylkeskommune om å samarbeide om framtidig areal- og transportløsninger på tvers av kommunegrensene. Miljøverndepartementet skal lede planarbeidet. Det er forutsatt bred medvirkning fra kommunene, og det er lagt opp til en relativt lang planprosess.

Fylkesplanen

Gjeldende fylkesplan ble vedtatt i 2003, men er forlenget fram til 2009. Den har fokus på areal, transport, folkehelse, kompetanse og verdiskaping. Hvert år rulleres fylkesplanens handlingsprogram.

Fylkesdelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2007-2018

Planen beskriver hvilke kulturminner som finnes i Akershus, hvem som har ansvar og hvordan samhandlingen mellom aktørene skal være. Det er et mål at kulturminner alltid skal være med i vurderingene.

Fylkesdelplan, Romerike møter framtiden 2005-2025

Fylkesdelplanen beskriver en betydelig befolkningsvekst på Romerike fram mot år 2050. Det er ventet at befolkningen stiger med vel 90 000 innbyggere til 232 000. Planen trekker opp retningslinjer for arealbruk og transportmønstre.

Strategisk næringsplan for Nedre Romerike

Samarbeidsrådet for nedre Romerike (SNR) er i gang med å revidere den strategiske næringsplanen. Det har vært arrangert lokale næringsverksteder i kommunene, og innspillene herfra skal samordnes og prioriteres inn i den reviderte planen. Planen skal vedtas i løpet av 2009.

Etablererveiledningstjeneste på nedre Romerike

Det arbeides for tiden med å få på plass en egen etablererveiledningstjeneste på nedre Romerike. SNR har fått i oppdrag å utrede og foreslå løsninger for denne tjenesten.

Kommunale mål

Kommuneplanen berunder arealdelen

Gjeldende kommuneplan ble vedtatt i september 2007 og prioriterer følgende hovedsatsninger:

- bærekraftig utvikling
- livskvalitet og mangfold
- befolkningsutvikling og kommunal tjenesteyting

Kommuneplanen vil bli fulgt opp gjennom kommende økonomiplaner og handlingsplaner. Kommuneplanens arealdel legger rammene for de langsiktige arealdisponeringene og er et viktig styringsdokument i forhold til å ivareta bærekraftige hensyn.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med denne planen er å vise hvilke kulturminner og kulturmiljøer som er viktige i kommunen. Den vil blant annet ha en funksjon som en beredskapsplan mot kulturminnetap. Planen tar til orde for at det blant annet blir utarbeidet en kulturlandskapsplan.

Energi- og klimaplanen

Energi- og klimaplanen skal ligge til grunn for kommunens prioriteringer innen områdene energi og klima. Internasjonale og nasjonale mål og retningslinjer ligger til grunn for kommunens plan hva angår energi og klima. Energi- og klimaplanen i Aurskog-Høland skal bidra til at kommunen skal bli et bedre sted å bo i, og at vi sammen skal gjøre vårt for at Norge skal oppfylle deler av sine miljøforpliktelser.

Overordnet styringsdokument for et rikere oppvekstmiljø, samt plan for barn og unge

Planen skal være et overordnet styringsdokument på oppvekstfeltet, både i forhold til underliggende planer som berører oppvekstfeltet, samt for arbeidet med kommunale økonomiplaner og handlingsplaner. Planen bygger på gjeldende sentrale og lokale føringer i lover, planer og vedtak. Aurskog-Høland kommune har videre en plan for barn og unge.

Haldenvassdragsprosjektet

Haldenvassdraget har utfordringer med å nå vannkvalitetsmålene som er satt av Vanndirektivet. Særlig er utfordringene store i nordre del av vassdraget. Vassdraget har for stor tilførsel av næringssalter, noe som medfører oppblomstring av alger når forholdene tilsier dette. Vanndirektivet sier at tiltakene skal målrettes slik at en oppnår størst effekt med de midler som er til rådighet.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2009-2019

Kommunedelplanen beskriver hvilke strategier kommunen har i forhold til videreutvikling av idrettsmiljøet og den fysiske aktiviteten i kommunen. Planen gir grunnlag for å kunne søke om spillemidler og kommunale midler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Kommunen kan bruke planen til å prioritere ressursene mot ønskede mål. Planen ble vedtatt i kommunestyret i desember 2008.

Virkemidler

Aurskog-Høland utbyggingselskap A/S

Selskapet kan bistå med å finne egnede arealer og lokaler til næringsvirksomhet

Næringsfondet

De lokale sparebankene i samarbeid med Aurskog-Høland kommune har etablert et næringsfond som i mange tilfeller kan gi økonomisk bidrag ved igangsetting av ny næringsvirksomhet.

Byggedutviklingsmidler (BU-midler)

BU-midlene er det viktigste økonomiske virkemidlet til Landbruks og matdepartementet for å nå målet om næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket. Her spiller Fylkesmannen, Innovasjon Norge, fylkeskommunen og kommunene en svært viktig rolle.

Formålet med BU-midlene er å legge til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets resurser generelt og landbrukseiendommen spesielt.

SMIL/NMSK

SMIL-midler: (Spesielle miljøtiltak i jordbruket).

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som forventes gjennom vanlig jordbruket. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsetninger og strategier. I Aurskog-Høland kommune fordeles disse midlene etter tiltaksstrategi jord og skogbruk, vedtatt av kontaktutvalg landbruk.

NMSK-midler:(Nærings og miljøtiltak i skogbruket)

Formålet med tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra lokale prioriteringer og tilpasninger blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet. I Aurskog-Høland kommune fordeles disse midlene etter tiltaksstrategi jord og skogbruk, vedtatt av kontaktutvalg landbruk. I tillegg er det i 2009 kommet en ny ordning inn under NMSK-forskriften som skal bidra til økt bruk av bioenergi. Det gis nå tilskudd til uttak av bioenergivirke fra skog og kulturlandskap når dette virket leveres til energiproduksjon. Søknad om dette tilskuddet sendes kommunen, men det er fylkesmannen som gjør vedtak om tildeling av midler.

Skogfond med 85 % skattefordel

Hver eier har en egen skogfondskonto som følger skogeiendommen. Skogfondet skal gi skogeieren et bedre grunnlag for langsiktige investeringer som skogkultur og veivedlikehold, samt sikre viktige miljøverdier i den skogen. Skogfondet består av midler som skogeierne plikter å sette av ved alt salg av tømmer og biobrensel (4-40 % av salgssummen). Den delen av tømmerinntekten som avsettes til skogfond blir ikke tatt til inntekt og beskattet. Inntektsføring skjer når pengene tas ut igjen fra fondet. Det er her skattefordel oppstår, fordi 85 % uttaket er skattefritt når pengene brukes til formål med skattefordel.

Skogbrukets rentemidler

Renten av skogfondet tilfaller ikke skogeier direkte, men blir forvaltet av henholdsvis kommunen, fylkesmannen, Landbruks og matdepartementet og skogeierforeningene. Rentemidlene kan brukes til diverse skogfaglige tiltak slik som informasjon, arrangement, utferder, opplæring, tilskudd til organisasjoner som arbeider aktivt for å fremme interessen for skogbruk, felleskostnader ved områdetakster med mer. I kommunen blir budsjett for bruk av rentemidler behandlet i kontaktutvalg skogbruk før det blir sendt til fylkesmannen for endelig godkjenning. Inntøende rentemidler var den 01.01.09 kr 1 512 663.

Viltfondet

Formålet med kommunale viltfond er å skape økonomisk bakgrunn for å fremme viltforvaltningen i kommunen. Retningslinjer for fondet er vedtatt av kommunestyret i Mål og retningslinjer for viltforvaltningen i Aurskog-Høland kommune. Viltfondet skal i første rekke brukes til å dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen. Deretter skal viltfondet brukes til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskapen om viltet, jaktorganisering m.m. i kommunen og nabokommuner gjennom samarbeid i regi av organisasjoner, enkeltpersoner eller kommunen selv. Inntøende på kommunens viltfond var den 01.01.09 kr 341 543.

Enova

Statsforetaket Enova er etablert for å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon i Norge. Omlegging til fornybar varme er en stor og viktig oppgave for Enova. Det er i utgangspunktet et betydelig potensial for omlegging til fornybar varme og et levedyktig varmemarked er en forutsetning for å utløse potensialet for fornybar varme. Enovas oppgave er å bidra til utvikling av et levedyktig varmemarked som etter hvert kan stå på egne ben. Enova har flere støtteprogram. Blant annet gjennom "Program for lokale energisentraler" gir Enova støtte til aktører som ønsker konvertering til, eller etablering av, ny varmeproduksjon basert på fornybare energikilder. Aktører fra energi-, skog- og byggsektoren er aktuelle søkere. (Mer info på www.enova.no)

Innovasjon Norge

Innovasjon Norge tilbyr tjenester og programmer som skal bidra til å utvikle distriktene, øke innovasjonen i næringslivet over hele landet og profilere norsk næringsliv og Norge som reisemål. Innovasjon Norge har egne programmer for landbruksbasert næringsutvikling, blant annet et eget bioenergiprogram som skal stimulere jord og skogbrukere til å produsere, bruke og levere bioenergi i form av brensel eller ferdig varme. (Mer info på www.invanor.no)

Nærings og miljøfond:

Overskudd fra Aurskog-Høland Økoutviklings aktivitet 1997 – 2006 er på ca 1.8 mill kr. Aurskog-Høland Økoutviklings drift fra 1997-2006 var gjennomføring av ulike prosjekter med ekstern finansiering i tillegg til en grunnfinansiering fra Aurskog-Høland kommune. Grunnen til at det har bygget seg opp et slikt overskudd har vært at antall og størrelsen på prosjektene har vært større enn budsjettet og grunnfinansieringen fra Aurskog-Høland kommune har ikke vært nødvendig for å få driften til å gå. Dette overskuddet ønsker Aurskog-Høland kommune å bruke i et miljøfond i landbruket som kan utløse økonomiske bidrag ved innsats for miljøet, som gir gode ringvirkninger og profilerer kommunen som en miljøkommune.

